पाठक र ग्राहकको सुविधाको लागि अभियान साप्ताहिक वेबसाइडमा पनि
www.abhiyanweekly.com

अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY
Email: abhiyan.weekly@yahoo.com

वर्ष : ३१ | अङ्क : २० | २०७० मंसिर २८ गते शुक्रबार (Dec. 13, 2013) | मूल्य रू. १०/-

संविधानसभा अपाङ्ग बनाउने प्रयास

काठमाडौं । एमाओवादी नेता एवं पूर्व प्रधानमन्त्री डा.बाबुराम भट्टराईले विगतमा भएका सहमति र समझदारीका आधारमा बाहिरै बसेर संविधानमा सहमति गरी संविधान जारी गर्नुपर्ने बताएका छन् । यस्तो विधि अपनाएर संविधान निर्माण गरिने हो भने चुनाव बहिष्कार गरेको नेकपा-माओवादीको मागसमेत संबोधन हुने डा.भट्टराईको दाबी छ ।

मुलुकका प्रमुख राजनीतिक दलहरूका शीर्ष नेताहरूको बैठकले संविधानसभा बाहिरै गोलमेच सम्मेलनको आयोजना गरेर संविधानका अन्तरवस्तुमा सहमति गरिनु पर्छ र त्यो सहमतिलाई संविधानसभामा लगेर पारित गरिनु उपयुक्त हुने भनाइ भट्टराईको रहेको छ । यो विधि अपनाएको खण्डमा चुनाव बहिष्कार गरेका दलहरूको माग समेत (बाँकी अन्तिम पेजमा)

प्रचण्डको धरापमा सरकार र संविधानसभा

काठमाडौँ । एमाओवादीसहितका प्रचण्ड गठवन्धनका दलहरूले समानुपातिकतर्फका सभासद्को चयन प्रक्रिया सुरू नगरेपछि काँग्रेसले वार्ता र सहमतिका लागि केही दिन समानुपातिक नाम नपठाउन म्याद थप गर्न गरेको आग्रह अनुसार निर्वाचन आयोगले पुस ३ गतेसम्मको म्याद थपी दिएको छ ।

यता राष्ट्रपतिले प्रचण्डलाई बोलाएर सबै समस्या र असन्तोषको समाधान

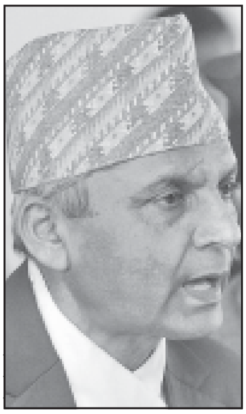

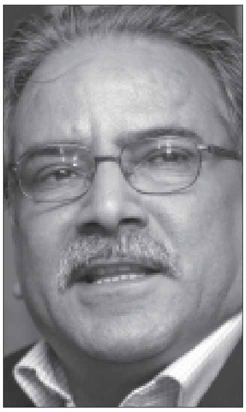

निर्माण र निर्वाचनमा भएको धाँधली छानविन हुनुपर्ने माग तेर्स्याएपछि काँग्रेस र एमालेले राजनीतिक संयन्त्रबाट समाधान खोज्ने प्रयास थालेका छन् । चुनावमा धाँधलीको छानविन गर्न संसदीय समिति बनाउने काँग्रेस-एमालेको प्रस्तावलाई एमाओवादीले अस्वीकार गर्दै उच्चस्तरीय छानविन आयोग गठन हुनुपर्ने जिकिर गरिरहेको छ ।

यसरी संविधानसभा बोलाउन ढिलासुस्ती हुँदा सरकार गठन प्रक्रियामा पनि ढिलो बन्दै गएको छ । ६४ सालको चुनावपछि सरकार गठन हुन ४ महिना लागेको थियो, अहिले केही विलम्ब भएर के भो ? भन्ने एमाओवादी खेमाबाट आएको प्रतिक्रियाले संविधान लेख्न अझ ढिलो हुँदै जाने निश्चित भएको छ ।

यसैबीच डा. बाबुराम भट्टराईले हाम्रा सर्त मानिन्न, अटेर गरिन्छ भने जनयुद्धको (बाँकी अन्तिम पेजमा)

कमल थापालाई साढे सात

काठमाडौँ । राप्रपा नेपालका अध्यक्ष कमल थापाले पार्टीलाई प्राप्त २४ सिटमा मनोनित गरेका २४ नामले साढे सातको दशा सुरू भएको विश्लेषण हुन थालेको छ । पार्टीका १७ केन्द्रीय सदस्यले निर्वाचन आयोगमा उजुरी दर्ता गराइसकेका छन् भने अधिवक्ता बालकृष्ण न्यौपानेको नेतृत्वमा अदालतमा मुद्दा हाल्ने तयारी सुरू भएको छ । यो आँधीवेहरीलाई रोक्न अध्यक्ष थापा बोलेका छैनन् भने महामन्त्री चन्द्रबहादुर गुरूङ, उत्कृष्ट मनोनयन भएको हो, पार्टीका होनहार सदस्यहरूलाई अरू राम्रा ठाउँमा लगिने छ (बाँकी अन्तिम पेजमा)

मधेसवादी दलहरू कता ?

अभियान संवाददाता

काठमाडौं । पहिलो संविधानसभाको निर्वाचनमा राम्रो उपस्थिति जनाउन सफल भएका मधेसवादी दलहरू दोस्रो संविधानसभाको निर्वाचनमा नराम्रोसँग पराजित भएपछि अब के गर्ने भन्नेमा अन्योलग्रस्त भएका छन् । २०६४ सालमा भएको चुनावमा तीनवटा मात्र मधेसवादी दलहरू थिए, तर ६ वर्ष पछाडि २०७० मा आइपुग्दा तीनै दल विभाजित भएर झण्डै १ दर्जन मधेसवादी दल भएका र एकले अर्कोलाई आरोपप्रत्यारोप लगाउँदै उनीहरू चुनावमा होमिएका हुनाले उनीहरूलाई

मधेसकै जनताले पत्याउन सकेनन् । त्यसको परिणाम स्वरूप उनीहरूले पराजयको पिडा भोग्न बाध्य भए । (बाँकी अन्तिम पेजमा)

अधिकारी दम्पति मृत्युको मुखमा

काठमाडौं । गोरखा फुजेलका १८ वर्षीय कृष्णप्रसाद अधिकारीको हत्यामा संलग्न रहेको आरोपमा चितवन प्रहरीले भरतपुर-९ का अजिव भनिने परशुराम पौडेललाई पक्राउ गरी हिरासतमा राखेको छ । निज पौडेललाई केही दिन पहिला उनकै घरबाट पक्राउ गरिएको चितवन प्रहरीले जनाएको छ ।

सशस्त्र द्वन्द्वका बेला २०६२ साल जेठ २४ गते गोरखा फुजेलका कृष्णप्रसाद अधिकारी चितवन रत्ननगरमा हजुरआमालाई भेट्न गएका बेला सुराकीको आरोपमा तत्कालीन नेकपा माओवादीका कार्यकर्ताहरूले अपहरण गरी हत्या गरेका थिए । अधिकारीको हत्याको आरोपमा माओवादी कार्यकर्ताविरूद्ध अधिकारीका दाजु नुरप्रसाद अधिकारीले ११ जना विरूद्ध किटानी जाहेरी दिएपनि त्यस बेला माओवादीको दबाबमा उजुरी समेत दर्ता भएको थिएन । तर पछि मानवअधिकारकर्मीको (बाँकी अन्तिम पेजमा)

अहिले किन हतार भएन ?

शाश्वत शर्मा खतिवाडा

पहिलो संविधानसभाको निर्वाचन सम्पन्न हुने बित्तिकै जुन हतारो देखिएको थियो, त्यही र त्यस्तै किसिमको हतारो अहिले किन देखिएन । अरू त कुरै छाडौं,तेस्रोमा झरेको एमाओवादी र त्यसका पिछलग्गु दलहरू त दोस्रो संविधानसभा निर्वाचनको परिणाम नै स्वीकान गर्न तयार छैनन् भने अर्कोथरि जो अहिले पहिलो र दोस्रो बनिटोपलेका छन्, तिनीहरू सुविस्ताका साथ समानुपातिकतर्फका आफ्ना उम्मेदवारहरूको नामावली निर्वाचन आयोगलाई पठाउन ८ दिनको म्याद थपाउन सफल भएका छन् ।

अर्थात् नेपाली जनतालाई नयाँ र सर्वमान्य संविधानका लागि हतार भएता पनि यी प्रमुख दलहरूलाई त्यतिसारो हतार भएको देखिन्न । अब यसबाट के बुझ्ने ? राजतन्त्र र हिन्दू धर्मको वैधानिक रूपमै (!) रूपमै समाप्तिका लागि मात्र पहिलो संविधानसभाको निर्वाचन र गठनका लागि दलहरूमा हतार थियो र यो काम सकिएपछि यी दलहरूले देशको सिमानाभन्दा बाहिरबाट पाएको म्यान्डेट पनि सकियो । ....त्यसकारण अब अहिले दोस्रो (बाँकी अन्तिम पेजमा)

पढ्थ्यौं हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मर्‍यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं ।

– *अभियानवाणी*

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

मेरो गोरूको बाह्रै टक्काले संविधान बन्दैन

मंसिर ४ मा सम्पन्न भएको संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचन परिणाम समेत घोषणा नहुँदै नेकपा–माओवादीले संविधानसभा विघटनको माग अघि सारेको छ भने चुनावमा भाग लिए पनि चुनावी परिणाम आफ्नो पक्षमा नआएको भन्दै एमाओवादी अन्य केही साना दलहरुलाई साथमा लिएर मोर्चावन्दी बनाउनेतिर लागेको छ । एमाओवादीले संविधानसभाको पहिलो वैठक बस्नु अघि नै काँग्रेस–एमालेलाई दवाब दिएर आफ्नो पार्टीगत स्वार्थ लाद्ने प्रयास गरेको र काँग्रेस एमालेले संविधानसभामै गएर त्यहींबाट समस्याको समाधान खोज्न गरेको आग्रहलाई एमाओवादीले अस्वीकार गरेको हुनाले दोस्रो संविधानसभा पनि अनिर्णयको बन्दी नै बन्ने सम्भावना बढेर गएको छ ।

संविधानसभाको वैठक सुरु भएपछि आफ्ना मागहरुका बारेमा खासै सुनुवाई नहुने ठहर गर्दै एमाओवादीले वैठक बस्नुअघि नै संविधान संशोधन गरेर सहमतीय आधारमा संविधान र सरकार निर्माण हुनु पर्ने माग अघि सार्दै तिनै मागलाई पूरा गराउनको लागि चुनावमा धाँधली भएकोले त्यसको छानविन गर्न उच्चस्तरीय छानविन आयोग गठन हुनुपर्ने मागलाई अघि सारेको छ । चुनावमा धाँधली भएको भन्दै उसैले गठन गरेको आफ्नै पार्टीका नेताको संयोजकत्वमा बनाएको कार्यदलले कुनै प्रमाण जुटाउन नसकेपछि अब एमाओवादी संविधान संशोधन गरेर सहमतीय पद्धतिमात्र संविधानसभामा जान चाहन्छ । पहिलो संविधानसभामा पनि दलहरुबीच सहमतिको प्रयास भयो । तर दलहरुबीच सहमति हुन सकेन । त्यसैको परिणाम थियो संविधानसभाको विघटन । एमाओवादीले २०६९ साल जेष्ठ २ गते दलहरुबीच भएको सहमतिलाई पालना गरेको भए मुलुकले पहिला नै संविधान पाइसक्ने अवस्था रहँदा रहँदै एमाओवादीले एकलौटी ढंगले सहमति उल्लंघन गरेको सत्य वास्तविकता हुँदाहुँदै अहिले फेरि सहमतीय पद्धतिमा मात्र जानु पर्दछ भन्नुको कुनै अर्थ छैन । लोकतान्त्रिक पद्धतिअनुसार सहमति खोज्नु एउटा बाटो भए पनि सहमतिको नाममा मुलुकलाई अनिर्णयको बन्दी बनाउने अधिकार दलहरुलाई छैन ।

एमाओवादीले चुनाव अघि जारी गरेको आफ्नो घोषणापत्रमा भरिसक्के दलहरुबीच सहमति खोज्ने, यदि सहमति हुन नसकेको खण्डमा लोकतान्त्रिक पद्धतिअनुसार विवादित मुद्दाहरुलाई प्रक्रियागत ढंगले संसद्मा लगेर बहुमतका आधारमा पारित गरिने छ र एकवर्षभित्रमा तपाई जनतालाई संविधान दिनेछौं, यो हाम्रो भीष्मप्रतीज्ञा हो भन्ने उल्लेख गरिएको छ । अहिले आएर एमाओवादीले आफ्नै घोषणापत्र विपरितका माग राखेर संविधानसभामै जाँदैनौं, समानुपातिकतर्फका उम्मेद्वारहरुको निर्वाचन आयोगमा नामै सिफारिस गर्दैनौं भन्नु सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नेपाली जनताको ठाडो अपमान हो । एमाओवादीका विजयी उम्मेद्वारहरुलाई जनताले मतदान गरेको हुनाले विजयी उम्मेद्वारहरु पार्टीका मात्र प्रतिनिधि नभएर जनताकासमेत प्रतिनिधि हुन् । जनताले उनीहरुलाई आफ्नो सार्वभौमसत्ता सम्पन्नताको प्रयोग गरेर संविधानसभामा पठाएका हुन् । उनीहरुले अब हामी संविधानसभामा जाँदैनौं भन्न पाउँछन ? यदि उनीहरु संविधानसभामा नजाने हो भने उनीहरुले राजीनामा दिएर पुनः चुनावको लागि बाटो खोलिदिनु पर्दछ । जनतालाई झुक्याउने र जनताले दिएको मतलाई अपमान गर्ने अधिकार न त पार्टीलाई छ न त विजयी उम्मेदवारहरुलाई नै ।

नेपाल लगायत अन्य कतिपय मुलुकहरुमा चुनाव हारेपछि आफूहरुलाई धाँधली गरी हराएको आरोप लगाउने प्रचलन नै छ । धाँधली भएको भए त्यसको ठोस प्रमाण लिएर संविधानसभा अदालतमा गएको खण्डमा त्यहाँबाट न्याय पाउन सकिन्छ तर न्यायालयलाई विश्वास गर्न नसकेको एमाओवादी अदालत जाने कुरालाई विश्वास गर्दैन । राजनीतिक दलहरुका लागि न्यायलयले दिने न्यायभन्दा जनताले दिने न्याय नै ठूलो हो । जनताले न्याय दिइसकेपछि त्यसलाई स्वीकार गर्दै जनताको सेवामा काम गर्नु पर्ने प्रतिनिधिहरुले अनेक बखेडा निकालेर संविधान निर्माणको कार्यलाई पछि धकेल्नु भनेको संविधान निर्माण हुन नदिनु नै हो । नेपाली काँग्रेस र नेकपा एमालेका शीर्ष नेताहरुले एमाओवादीका नेताहरुसँग छुट्टाछुट्टै भेटेर संविधानसभामा आउन आग्रह गरेका छन् र उनीहरुले संविधानसभाबाटै सबै समस्याको निकास खोज्न सकिने बताए पनि एमाओवादीले संविधान र निर्वाचन ऐनकानुनमा व्यवस्था नै नभएको चुनावसम्बन्धी उच्चस्तरीय छानविन आयोग गठनको माग मात्र राजनीतिक माग हो । संवैधानिक निकायले कानुनी रुपमा गरेको कार्य सम्पादनलाई छानविन गर्ने गरी उच्चस्तरीय छानविन आयोग गठन हुनसक्ने अवस्था नै छैन । बरु संविधानसभामै गएर संसदीय छानविन समिति संविधानसभाले गठन गर्न सक्छ ।

एमाओवादीको बुझाइमा संघीयता र परिवर्तनका एजेन्डाहरु धरापमा परेको बुझाइ रहेको छ । नेपाली काँग्रेस र एमाले पनि परिवर्तनका संवाहक नै भएका र उनीहरुसमेत संघीयताका पक्षमा भएका हुनाले एमाओवादीको बुझाइको कुनै अर्थ छैन । चुनावमा नराम्रोसँग पराजय भोग्नु परेको पीडालाई सहज रुपमा लिंदै बहुपहिचानसहितको संघीयताका बारेमा एमाओवादी, नेपाली काँग्रेस र नेकपा एमाले लगायतका अन्य दलहरु एकजुट भएर अघि बढ्ने हो भने मुलुकले एक वर्षभित्रमा संविधान पाउन सक्छ । तीन दलमध्येको एक दलले मेरै गोरुको बाह्रै टक्का भन्ने अडान लिएमा संविधान निर्माण हुन सक्दैन भन्ने हाम्रो ठहर रहेको छ ।

संविधानसभालाई शीर्ष नेताहरूको दास नबनाऔं

देवेन्द्र चुडाल

२०६४ सालमा सम्पन्न भएको संविधानसभाको पहिलो निर्वाचनमा सबैभन्दा ठूलो दल भएको एमाओवादीले त्यतिबेला देशमा उत्पन्न भएका सबै समस्याहरूलाई थाती राखेर अवकाशमा जान तीन महिनामात्र बाँकी रहेका तत्कालीन नेपाली सेनाका प्रधानसेनापति रूग्माङ्गत कटवाललाई हटाउनेतर्फ उद्धत रह्यो । तर राष्ट्रपति र नेपाली काँग्रेस अनि नेकपा एमालेको विरोधका कारण तत्कालीन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको त्यो षड्यन्त्र सफल हुन सकेन । संविधान निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखेर अघि बढ्नु पर्ने बेलामा पशुपतिनाथका मूल पूजारी फेर्ने, सुरक्षा निकायदेखि न्यायक्षेत्र र खेलकुद क्षेत्रमा हस्तक्षेप गरेर पार्टीगत स्वार्थ पूरा गर्न दाहालको उद्देश्य पूरा नभएपछि उनले प्रधानमन्त्री भएको नौ महिनामै राजीनामा दिनु परेको थियो । नेपाली जनताले एमाओवादीका अध्यक्षतामा बनेको सरकारले गरेका काम कारबाहीको मूल्यांकन गर्दै मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचनमा एमाओवादीलाई तेस्रो स्थानमा पुर्‍याइदिएका छन् । एमाओवादीले भने जस्तो चुनावमा धाँधली भएको कुनै प्रमाण आजसम्म भेटिएको छैन । विश्वका जुनसुकै मुलुकहरूमा पनि चुनावका बेला सामान्य गल्तीहरू भएको देखिन्छ । उदाहरणका लागि अमेरिकी राष्ट्रपतिको चुनावमा पनि विल क्लिन्टन र जर्ज डब्लु बुस प्रतिद्वन्द्वी रहेको बेला त्यहाँ पनि एउटा राज्यमा त्यस्तै विवाद सिर्जना भएको थियो तर त्यो सामान्य रूपमै समाप्त भयो । जर्ज डब्लु बुसले चुनाव जिते त्यसलाई क्लिन्टनले स्वीकार गरेर लोकतान्त्रिक अभ्यासमा उनी गए । तर यहाँ भने एमाओवादीले आफ्नो पराजय स्वीकार गर्न सकेको देखिएको छैन । पहिलो संविधानसभाको चुनाव हुँदाको अवस्था र अहिलेको अवस्थामा आकाश पातालको फरक रहेको हुनाले एमाओवादीको पक्षमा परिणाम नआएको वास्तविक सत्य हो ।

मंसिर ४ मा सम्पन्न भएको संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचनमा नेपाली काँग्रेस ठूलो पार्टी बनेको छ भने दोस्रोमा नेकपा एमाले रहेको छ । एमाओवादी तेस्रो स्थानमा रहेको छ भने चौथोमा राप्रपा नेपाल आएको छ । जनताले दिएको अभिमतलाई स्वीकार गर्दै नेपाली काँग्रेस, नेकपा एमालेले एमाओवादीलाई सहमतिमा ल्याउने प्रयास गरिरहे पनि एमाओवादीले चुनावमा धाँधली भएको भन्दै संविधान र निर्वाचन ऐन कानुन विपरित उच्चस्तरीय छानविन आयोग बनाउने माग गरिरहेका छन् । उसको एउटै मात्र माग हो जनताले हामीलाई हराउन सक्दैनन् र हराएका पनि होइनन् । यदि त्यसो भएमा एमाओवादीलाई कसले हराइ दिए त ? एमाओवादी नेतृत्वले सोच्नु पर्ने हो । खेलमा गएपछि रेफ्रीको आदेश वा निर्णय स्वीकार गर्नै पर्दछ । यदि रेफ्रीले धाँधली गर्छन भन्ने लाग्छ भने खेलमा सहभागी नै हुनु हुँदैन । नेकपा–माओवादीसहितका अन्य ३३ दलले मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्ष खिलराज रेग्मीले प्रधानन्यायाधिशबाट राजीनामा दिनुपर्ने र मंसिर ४ को निर्वाचन आफूहरूले चुनावी तयारी गर्नुपर्ने भएकोले केही समय पछि सार्नुपर्ने माग राखेको थियो । तर एमाओवादीले आफैँबाट विभाजित भएर गठन भएको नेकपा–माओवादीलाई पार्टीगत रूपमा स्वीकार सम्मगर्न सक्ने र उसले सेना नै परिचालन गरेर मंसिर ४ मै चुनाव गर्न काँग्रेस, एमालेलाई दबाब दिएको हुनाले सोही मितिमा चुनाव सम्पन्न भयो । चुनावमा जनताले अभूतपूर्व रूपमा सहभागिता जनाए, अहिलेसम्म भएका चुनावमा भन्दा यसपाली बढी मतदन भएको छ । आफू चुनावमा पराजित भएपछि अहिले एमाओवादीले संविधानसभामै नजाने र समानुपातितर्फका आफ्ना उम्मेदवारहरूको नाम निर्वाचन आयोगमा सिफरिस नै नगर्ने जुन अडान लिएको छ, त्यो नेपाली जनताको लागि स्वीकार्य छैन । जनताको नाममा जनतालाई अपमान गर्ने अधिकार एमाओवादीलगायत कसैलाई पनि छैन । जनताको .... पिट्न नछोड्ने त्यही एमाओवादीले जनताको आदेश स्वीकार गर्दिनँ भन्नु अलोकतान्त्रिक पद्वतिबाहेक अन्य केही हुन सक्दैन । यदि एमाओवादीले साच्चिकै संविधान निर्माण गर्न चाहेको हो भने उसले अहिले देखाएका सबै हर्कतहरू बन्द गरी संविधान निर्माणको कार्यमा अग्रसर हुनु नै स्वयम् एमाओवादीकै हितमा हुनेछ । अन्यथा एमाओवादीले आफूले जितेको क्षेत्रबाट सबै विजयी उम्मेदवारहरूले राजिनामा दिएर फेरि ति क्षेत्रमा निर्वाचन लड्नको लागि तयार रहनु पर्दछ । के एमाओवादी त्यसो गर्न तयार छ त ?

अहिले एमाओवादी 'काम कुरो एकारित कुम्लोबोकी ठिमीतिर' भन्ने नेपाली उखानलाई चरितार्थ गर्दै अगाडि बढ्ने प्रयासमा लागेको छ । संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचनमा भाग लिएका कुनै पनि दलहरूले आ–आफ्ना घोषणा पत्रमा आफूले बहुमत पाएको खण्डमा राष्ट्रपति फेर्ने विषयमा कुरा उठाएका छैनन् । जनतासँग संविधान निर्माण गर्न कसैले दुई तिहाई त कसैले बहुमत मागेका थिए, तर नेपाली जनताले चरित्र हेरिसकेकाले कसैलाई पनि बहुमत दिएनन्, दुई तिहाई त टाढाको कुरो रह्यो । एक वर्ष भित्रमा संविधान निर्माण गर्ने तिनै ठूला दलहरूले आ–आफ्ना घोषणा पत्रमा उल्लेख गरिसकेका र जनताले पनि त्यसैलाई आधार मानेर मतदान गरेका हुनाले अहिले ठूला दल भयौँ भन्दैमा राष्ट्रपति फेर्ने कुरा गर्नु 'कामकुरो एकातिर कुम्लो बोकी ठिमीतिर' भन्ने उखानलाई चरितार्थ गर्नु बाहेक अन्य के हुन सक्छ । नेपालको अन्तरिम संविधानले राष्ट्रपतिको पदावधि संविधानसभाले नयाँ संविधान जारी नगरेसम्म रहनेछ भन्ने प्रष्ट व्यवस्था गरेको छ । मंसिर ४ मा भएको संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचन पहिलो संधिवानसभाको निरन्तरता मात्र भएको हुनाले संवैधानिक व्यवस्था अनुसार राष्ट्रपति फेर्न सकिने व्यवस्था छैन । तर स्वयम् राष्ट्रपतिले आफूलाई राष्ट्रपति बनाउने संस्था नै विघटन भइसकेको र जनताले ताजा जनादेश दिएका हुनाले स्वेच्छाले आफूले राजिनामा दिन सक्छन । राष्ट्रपतिलाई जबर्जस्ती हटाउन खोज्नु भनेको एउटा संवैधानिक सस्थाको अपमान गर्नु खोज्नु नै हो । राष्ट्रपतिलाई अलिहे नैतिक दबाब परेको छ, अब आफूले के गर्ने भन्ने निर्णय गर्ने अधिकार स्यवं राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिले नै गर्नुपर्छ । जबर्जस्ती हटाउने हो भने मुलुकमा फेरि अर्को संवैधानिक संकट उत्पन्न हुन सक्छ ।

नेकपा एमाले संविधानसभामा दोस्रो ठूलो द लबनेर संविधानसभामा उपस्थित हुने भएपछि आफ्नै घोषणापत्र विपरित राष्ट्रपति फेर्ने अडानमा उभिन किन पुग्यो ? उसले एक वर्षभित्रमा संविधान निर्माण गर्दछौं भन्दै जनतासँग संविधान निर्माण गर्नका लागि मत मागेको थियो । तर आफूले चुनावमा बोल्दै नबोलेका र जनतासामु उठाउँदै नउठाएको विषयमा एमाले लाग्नु भनेको उसले एकवर्षभित्रमा संविधान निर्माण हुन नसक्ने ठहर गरेरै राष्ट्रपति फेर्ने कुरा उठाएको हुनु पर्दछ । एकवर्षभित्रमा नयाँ संविधान निर्माण त्यही संविधानका आधारमा राष्ट्रपतिको चुनाव गराउन नसक्ने आंकलन गरेरै एमाओवादीको सहयोगमा नेकपा एमालेले अहिले नै राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीको हुनुपर्ने र त्यहींबाट आफ्नो पार्टीगत स्वार्थ पूरा गर्ने टेबलमा एमाले सामेल भएको हो भने स्वयम् एमालेलाई त्यो घात सावित हुन सक्छ ।

खेलको नियम अनुसार ०.५ मात्र फरक परे पनि पहिलो हुनेले स्वर्णपदक, दोस्रो हुनले रतज र तेस्रो हुनेले काश्यपदक पाउँछन् । यो सबैलाई थाहा भएकै हुनुपर्दछ । खेलको नियम सबै खेलाडीले स्वीकार गर्नै पर्दछ । यदि निर्णय भइसकेपछि म नियम स्वीकार गर्दिन भनेर कसैले भन्छ भने उसले कारबाहीको भागीदारी बन्न तयार रहनु पर्दछ । त्यसैले निर्वाचनमा पहिलो काँग्रेस, दोस्रो एमाले र तेस्रो एमाओवादी अनि चौथो राप्रपा नेपाल भएको हुनाले यदि राष्ट्रपति र अनय पदहरू भागवण्डाको आधारमा बाँडिने हो भने त्यसैको आधारमा बाँडफाँड गरिनु पर्दछ । नेकपा एमालेले भनेको ताजा जनादेश र खेलको नियम मानेको हो भने पनि संविधानसभामा पाएको सिट संख्याका आधारमा राष्ट्रपति काँग्रेसले, उपराष्ट्रवपति एमालेले पाउँछन् । त्यसै अनुरूप तेस्रो र चौथो शक्तिले पदहरू पाउनु पर्दछ । तर अहिले एमाओवादीका केही नेताहरूको उक्साहटमा नेकपा एमालेका केही नेताहरू सिधै राष्ट्रपति बन्ने दाउमा लागेको देखिएको छ । २०६४ सालको चुनावमा काठमाडौँ र रौतहट दुवै क्षेत्रबाट चुनाव हारेका माधवकुमार नेपाल मंसिर ४ को निर्वाचनमा दुवै क्षेत्रबाट विजयी भए पनि चुनाव हार्दा त प्रधानमन्त्री भएँ भभने दुवै क्षेत्रबाट चुनाव जित्दा किन राष्ट्रपति बन्न सक्दिनँ भन्ने सोच लिएर अगाडि बढेका हुनाले एमालेले राष्ट्रपति फेर्नु पर्ने अडान लिएको हो भन्नुमा कुनै अतियुक्ती नहोला । यदि त्यही अडानमा एमाले रह्यो भने आउँदो चुनावमा नेकपा एमालेको हालत पनि अहिलेको एमाओवादीको जस्तै हुँदैन भनेर किन नभन्ने ? यसरी संविधानसभामा दोस्रो ठूलो दल भएपछि उसको कर्तव्य र दायित्व पनि थपिएको छ तर उसले आफ्नो काँधमा आएको दायित्व र कर्तव्य निभाउन सक्ने अग्रसरता देखाउनु पर्नेमा संविधान निर्माणको कार्यलाई भन्दा अन्य कार्यलाई प्राथमिकतामा राख्ने प्रयास गरेको हुनाले एक वर्षभित्रमा संविधान निर्माण हुन सक्नेमा आशंका उब्जिएको छ ।

अर्कोतर्फ जननिर्वाचित संविधानसभालाई कल, बल र छलले जसरी भएपनि कामै गर्न नदिने कुनै हालतमा पनि चुनाव नै हुन नदिने राणनीति जस्तै हठ एमाओवादीले लिएको खण्डमा त्यो स्वयम् एमाओवादीका लागि प्रत्युत्पादक बन्न सक्ने देखिन्छ । एमाओवादीका नेताहरूले आफ्नो गुरू, नेकपा–माओवादीका अध्यक्ष मोहन वैद्यको प्रत्युत्पादक अभ्यासको सिको गर्न खोजिरहेका छन् । एमाओवादीले चुनावमा केही सिट जितेका र हारेका केही साना दलहरूलाई साथ लिएर लोकतान्त्रिक गठबन्धन नै बनाएर संविधानसभाको बैठक नै बस्न नदिने र आफूहरूले संविधानसभा बहिष्कार गर्ने रणनीति लिएका हुनाले त्यसलाई कुनै हालतमा पनि लोकतान्त्रिक अभ्यास स्वीकार गरिनु हुँदैन । लोकतन्त्रमा संसदमै गएर आफ्ना कुरा राख्न सकिन्छ । तर संविधानसभाले पूर्णता नपाओस् भनरै एमाओवादीलगायतका अन्य केही साना दलहरूले समानुपातिक तर्फका आफ्ना उम्मेदवारहरूको नाम नै निर्वाचना आयोगमा नपठाउने रणनीति लिएका छन. । नेपालको अन्तरिम संविधानमा व्यवस्था भएनुसार संविधानसभा भनेको प्रत्यक्ष तर्फबाट विजयी २ सय चालिस, समानुपातिक तर्फको ३ सय ३५ र मन्त्रिपरिषद्बाट मनोनि हुने २६ गरी ६ सय १ को संख्यालाई संविधानसभा भनिने छ । समानुपातिक तर्फका उम्मेदवारहरूको नामावली नै नपठाएको खण्डमा संविधानसभाले पूर्णता नपाउने ठहर गर्दै एमाओवादीले संविधानसभालाई पंगु बनाउनैका लागि त्यो रणनीति अघि सारेको छ ।

मंसिर ४ मा सम्पन्न संविधानसभाको चुनावमा जनताले जुन उत्साह देखाए, त्यसले प्रष्ट पारेको छ, जनता छिटोभन्दा छिटो संविधान निर्माण भएको हेर्न चाहान्छन् र नयाँ संविधानपछि मुलुकका सबै समस्याहरू समाधान भएको देख्न चाहान्छन् । तर राजनीतिमा लागेका र चुनावमा पराजित भएका दलहरू र केही व्यक्तिहरूले संविधान निर्माण भएको खण्डमा आफ्नो प्रभाव कम हुने देखेरै संविधान निर्माणको बाधक बन्ने प्रयासमा लागेका छन् । त्यसको पछिल्लो प्रमाण हो, संविधानसभामा व्यवस्था नै नगरिएको माग राख्नु आफूले जित्दा सबै ठीक हार्दा धाँधली भएको देख्नु, राजनीतिज्ञले चुनावमा हार र जितलाई स्वभाविक रूपमा लिन सकेमा मात्र राजनीतिले सार्थकता पाउँछ । एमाओवादीअध्यक्ष पुष्पकमल दाहाललाई त्यो ह हेक्का रहोस् ।

जनादेशका सामु अहंकारको अर्थ रहेन

राजन कार्की

चुनाव हारिसकेको छ एमाओवादीले । आफ्ना कमी कमजोरी सच्याउँदै आफू उभिएको लोकतान्त्रिक आधार मजबुत कसरी हुन्छ, त्यतातिर एमाओवादीले सोच्ने बेला हो यो । संविधानसभामा जान्न, निर्वाचन परिणाम पुनरावलोकन गर, राष्ट्रपतिको चुनाव गर भन्ने हैसियत एमाओवादीले गुमाइसकेको छ । हो, सहमति गरेर अघि बढौं भन्नु जायज छ तर सहमतिको नाममा एकलजातीय संघीयता, कार्यकारी राष्ट्रपति हुनुपर्छ भन्ने दम्भ एमाओवादीले देखाउनु हुन्न । सहमति भनेको सबैको साझा अनुमति, स्वीकारोक्ति हो ।

जनताले सबैको हैसियत स्पष्ट पारिदिएका छन् । हामी ठूला हौं भनेर दम्भ गर्ने र हामी मधेसका मसिहा हौं भनेर उभिएको आधारभूमिलाई बिर्सिने दुबै समूहलाई जनताले उनीहरूको असली साइजमा झारिदिएका छन् । यसपल्टको निर्वाचनमा जनतालाई बिर्सिने, कूशासन र भ्रष्टाचारमा रम्ने, सत्ताबाहेक केही नदेख्ने, नातावाद र कृपावादलाई प्रश्रय दिने एमाओवादी र मधेसी दुबै शक्तिलाई संविधानसभा, संसदमा धुकधुकीमात्र बाँकी राखेर सुधारिने मौका दिएका छन् । आगामी दिनमा यी दुबै शक्ति देश र जनताप्रति जिम्मेवार रूपमा देखिने आशा गर्न सकिन्छ । अव पनि चेतेनन् र जनताप्रति जिम्मेवार भएनन् भने आगामी निर्वाचनमा मटियामेट हुने कुरामा दुईमत हुनेछैन । ताजा जनादेशले यही सन्देश दिइरहेको छ ।

उपरवालेका लाठीमा आवाज नही होती । राजनीतिमा जनता भनेका उपरवाले हुन् । तिनका लाठीमा पनि आवाज हुँदैन । गोप्य मतदान गर्छन्, मत परिणाम आउँदा दण्ड पाउनेले दण्ड पाउँछ, पुरस्कार वा अवसर पाउनेले फल पाउँछ । मंसिर ४ को निर्वाचनमा जनताले फैसला सुनाइदिए– राजनीतिक नेताभन्दा जनता कति दूरदर्शी । राजनीतिक सन्तुलन, देशभक्ति र सहीमार्ग जनताले देखाइदिएका छन्, अव त्यसको पालना गर्ने पालो राजनीतिक दलहरूको ।

प्रचण्डको नेतृत्वमा भएको जनयुद्धमा १७ हजार जनता मारिए, कुन पीडा सहेर मरे होलान् मर्नेलाई नै थाहा होला । मर्नेका परिवारजन, सारा देशबासी पल पल कुन त्रासदी र छटपटीमा बाँचेका थिए, चहराउने घाउ बोकेर बाँचिरहेका छन्, त्यसको प्रतिध्वनि पनि हो मंसिर ४ को निर्वाचनको परिणाम । फेरि कहिल्यै त्यस्तो नहोस् भन्ने सन्देश दिएका छन् जनताले । जनता कतिसम्म सहनशील र दूरदर्शी छन् भने राजनीतिक दलहरू सबै चाहिन्छ राष्ट्रलाई अघि बढाउन भनेर सबैको अस्तित्वचाहिं बचाइदिएका छन् । जनताले पूर्वाग्रह राखेर दण्ड दिएका भए आज एमाओवादीको ८० सिट आउने थिएन । मधेसी दलहरूको पनि उपस्थिति नहुन सक्थ्यो । तर, जनताले कमीकमजोरी सुधार्न र अपराधबोध गरेर आत्मालोचनासहित पवित्र राजनीतिक राजमार्गमा लाग्न प्रेरित गरिदिएका छन् । सम्भवतः यही स्थितिका लागि लोकोक्ति बनेको होला : जान्नेका लागि श्रीखण्ड, नजान्नेका लागि खुर्पाको बिड । निर्वाचन परिणामलाई एमाओवादीले श्रीखण्ड ठान्ने बुद्धिमानी गर्नु समयोचित निर्णय हुनेछ ।

प्रचण्डले चुनाव हारे, आधारातमा अधमरो बनेर चिच्याउन पुगे । उनको चिच्याहठले जनताले सुने, सुनिरहे । जनता उम्लेर सडकमा पोखिन आएनन्, जनताले प्रचण्डको चिच्याहठलाई साथ दिएनन् यसपटक । यस घटनाबाट पनि सचेत हुनुपर्छ कि निर्वाचन परिणामबाट जनता खुशी छन्, जनताले यही निर्वाचन परिणामका लागि मतदान गरेका हुन् । जनताको लहर एमाओवादीतिर भएको भए उनीहरूले शान्त भएर प्रचण्डको चिच्याहट सुनेर बस्ने थिएनन्, तर स्थिति प्रचण्डले चाहेजस्तो भएन । कुर्ले वाईसीएल कुर्ले, उर्लिए प्रचण्डका कथित उत्पादन ब्रिगेड उर्लिए । जनता शान्त छन्, अव त सबै मिलेर संविधान बनाउलान् भनेर प्रतिक्षारत छन् । अव पनि संविधान बनेन भने अव क्षमादान होइन, जनताले ठाडो हस्तक्षेप गर्ने सम्भाबनालाई मतदानका माध्यमबाट जनताले संकेत गरेका छन् ।

प्रचण्डको भजन गाएर र आरती गरेर नथाक्ने खगेन्द्र संग्रौला, कृष्ण खनालहरूसमेतले प्रचण्डको रोदनमा साथ दिएनन् । न स्वदेशमा प्रचण्डलाई कसैले शान्त्वना दिए, न विदेशी नै समर्थन गर्न आए । प्रचण्डले नेतृत्व गरेको पार्टी 'नखाउँ भने दिनभरिको सिकार, खाउँ भने कान्छाबाउको अनुहार'को धर्मसंकटमा परेको छ । निर्वाचनमा जनताले सहभागिता जनाए, आफ्ना मत प्रकट गरे, निर्णाकत्वको भूमिका निर्वहन गरे । ताजा जनादेश भनेको जनकारवाही पनि हो । जसले देश बिर्स्यो, जनता बिर्से, कर्तव्य भुल्यो, गैरजिम्मेवार भयो, त्यस्तालाई जनताले चुनाउकै मौकामा दण्डित गर्छन् । चुनाउ भनेको 'जनकारवाही' हो । यसपटक जनताले जनकारवाही गरे, यो कारवाहीबाट बढी दण्ड प्रचण्ड र प्रचण्डको नेतृत्वको एमाओवादीको खप्परमा बज्रिन पुगेको छ । मधेस टुक्र्याएर नेपालभित्र अर्को राज्य खडा गर्ने दुस्साहसलाई पनि दुत्कारिदिएका छन् जनताले । सबैलाई मिलाएर अघि बढ्ने र लोकतन्त्रलाई संस्थागत गर्ने नेतृत्व कांग्रेस र एमालेलाई प्राप्त भएको छ ।

जनादेश आएपछि प्रचण्डले 'जनताको जय होस्' भन्न सकेनन् । आफ्नो र आफ्ना पार्टीका अवधारणा, कार्यक्रम, व्यवहारको मिमांसा गर्न चाहेनन् । किन जनताले आफूबिरूद्ध मतदान गरे, जनता रिसाउनुको कारण के हो ? भनेर खोजबिन नै गरेनन् । उल्टै एमाओवादी अहंकारको अँध्यारोमा वर्षमान पुनको नेतृत्वमा सुनियोजित, प्राविधिक र प्रक्रियागत रूपमै धाँधली गरेर चुनाव हराइयो भन्ने मनलागी रिपोर्ट तैयार गर्नतिर पो लाग्यो । चुनावमा धाँधली हुन्छ, सक्नेले सकेजति धाँधली गरेका छन् तर यसपटकको चुनाउमा एमाओवादीले स्याल हुइया गरेजस्तो धाँधली भएको होइन । विश्वभरिका पर्यवेक्षकहरूको रिपोर्टले पनि एमाओवादीको तर्क मानेन । देशैभरिका जनतामा एमाओवादीलाई कमजोरी सुधार्न दण्डित गर्नुपर्ने लहर नै चलेको रहेछ, परिणाम त्यही आयो । धन्न जनताले प्रचण्ड र एमाओवादीलाई अस्वीरका गरिदिएनन्, मात्र साइज घटुवा गरेर कमजोरी सुधार्ने मौका दिए । यो जनाआज्ञालाई शिरोधार्य गरेर प्रचण्डजस्ता शान्ति, संविधान र प्रगतिको निकास मेरो जिम्मेवारी भनेका खाइलाग्दा नेताले जनताको जय होस् भन्न सक्नुपर्थ्यो, कञ्जुसी गर्दा उनको ओजन उनी आफैले झन घटाए । प्रचण्डको इच्छाशक्ति भयो भने विकासको मूल फुट्न सक्छ भन्ने आशा राखेका जनतामा नैराश्यता बढ्न गयो ।

हिंसाको जनयुद्धलाई दिल्लीमा बिसाएर र आफू र आफ्ना सबै शक्ति जनआन्दोलनमा मिसाएर लोकतन्त्रको द्वाराबाट प्रचण्ड हतियार र लडाकु बलसहित प्रवेश गर्दा जनताले सहर्ष स्वागत गरेका थिए । ०६४ साल आयो, संविधानसभाको पहिलो निर्वाचनमा जनताले 'गर्छौं भने गरेर देखाउ' भने, उनलाई एक्कैपल्ट नेपाली लोकतान्त्रिक राजनीतिको कमाण्डर बनाइदिए । कमाण्डरले कमाण्डारीको दुरूपयोग गर्दा संविधानसभा बिघटन हुनपुग्यो र मंसिर ४ को संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचन भयो । ०६४ को चुनाउमा बाबुरामहरूले गोर्खादेखि देशैभरि गरेको ज्यादतिलाई यसपटकको चुनाउमा प्रचण्डको पछिल्लो टेप प्रकरणले नाङ्गेझार पारिदियो । त्यस्तो ज्यादति गर्न पाउनुपर्छ भन्ने प्रचण्डको प्रत्येक बुथ दुईसय युथको (वाईसिएल, उत्पादन ब्रिगेड) रणनीतिलाई फोटोसहितको परिचयपत्रले तुहाइदियो, जनदण्ड एमाओवादीको पिठमा बजारियो । एमाओवादी लज्जाजनक तरिकाले हाऱ्यो । यो हार, प्रचण्डको बिखण्डनवादी सोचसहितको नेतृत्व र एमाओवादीको गलत क्रियाकलापको हार हो ।

जनताले सबैको हैसियत स्पष्ट पारिदिएका छन् । हामी ठूला हौं भनेर दम्भ गर्ने र हामी मधेसका मसिहा हौं भनेर उभिएको आधारभूमिलाई बिर्सिने दुबै समूहलाई जनताले उनीहरूको असली साइजमा झारिदिएका छन् । यसपल्टको निर्वाचनमा जनतालाई बिर्सिने, कूशासन र भ्रष्टाचारमा रम्ने, सत्ताबाहेक केही नदेख्ने, नातावाद र कृपावादलाई प्रश्रय दिने एमाओवादी र मधेसी दुबै शक्तिलाई संविधानसभा, संसदमा धुकधुकीमात्र बाँकी राखेर सुधारिने मौका दिएका छन् ।

हारेपछि प्रचण्डको उर्दी जारी भएको छ– संविधान संशोधन नभए, धाँधलीको छानबिन आयोग नबने, राष्ट्रपति–उपराष्ट्रपतिको चुनाउ नहुने हो भने हामी संविधानसभा छिर्दैनौं । के भनेको यो ? लोकतन्त्रवादी कुनै नेताले यस्तो अनैतिक अभिव्यक्ति दिनसक्छ ? चुनाउ लडेको पार्टीका जितेका सभासदहरू संविधानसभा, संसद नगए कहाँ जान्छन् ? प्रचण्डजी यसरी कहाँ पुगिन्छ ? जनमतको कदर गर्नुको कुनै बिकल्प छ ? गोली हानेर र खुकुरीले जनता मारेर प्राप्त भएको प्रशस्त शक्तिलाई जनताले क्षीण बनाइदिए भनेर यसरी बर्बराउनु बुमेऱ्याङ पनि हुनसक्छ भनेर किन नबुझेको ? शक्ति हुन्जेल विदेशभक्ति गर्नमै रमाउने, जनता लडाएर सत्तारस चुसिरहने, नातावाद, फरियावाद, परिवारवादमै भुलिरहने, अन्यायमा परेकाको उद्धारका नाममा नवसामन्त बन्न लालायित भइरहने, जनताले यस्तो नालायकी चल्दैन भनेर जनदण्ड दिनासाथ होसहवास गुमाएर बेहासीमा बर्बराउने ? जनताले जुन आशा राखेका थिए, ती आशा पूरा नभएपछि जनताले तातो आक्रोस पोखेका छन्, जनआक्रोस स्वभाविक थियो, त्यो आक्रोसलाई शान्त पार्ने उपाय भनेको फेरि पनि जनसेवा, देशभक्ति र बिधिप्रतिको प्रतिवद्धता नै हो । राजनीतिक संस्कार देखाउने बेलामा जनमतलाई चेतावनी ? जनादेश मानिन्न भन्नु फेरि पनि अलोकतान्त्रिक र अतिवाद नै हो । ०६४ को चुनावको भेल थाम्न नसकेपछि पहिरो त जान्छ, ०७० को चुनावी भेलले बगायो । चुनाव फेरि फेरि आउँछ, जनविश्वास जित्ने काम किन नथाल्ने ? चेतना भया ।

यही मुलुक हो, ५ वर्ष अधिको जनआन्दोलनको भेल रोक्न नसकेर राजाले जनता यही चाहन्छन् भने नागरिक भएर बस्न मञ्जुर छ भने, आफूलाई दरवारबाट घरवारमा उतारे । यही जनता हुन्, टाउकाको मूल्य किटिएका प्रचण्डलाई जंगलबाट सिंहदरवारको सत्तामा उकालिदिए । तिनै जनताले अतिवाद, जातिवाद, भेग र भेषवाद, लूट र फूटवाद, देश टुक्र्याउवाद खारेज गरिदिएका छन् । सबै राजनीतिक दलहरू मिलेर शान्ति, संविधान, निर्माण र प्रगति गर भनेर जनताले आदेश दिएका छन् । सत्ताको केन्द्रमा रहेर निरन्तर अलोकप्रिय, अलोकतान्त्रिक र अप्रिय काम गरिरहने प्रचण्ड र उनको एमाओवादी पार्टी जनताले हराएकै होइनन् भनेर छानबिन आयोग गठन गर भन्ने माग गरिरहेका छन् । संविधानसभा अदालत छ, उनी प्रमाणसहित अदालत जान तैयार छैनन्, उनको माग मानौं महाराजाको आदेश हो, सबैले मान्नैपर्छ भन्ने उनको जिकिर छ । होइन भने भनेर नसिहत पनि दिइरहेका देखिन्छन् । जनमतभन्दा प्रचण्डमत ठूला होइनन्, जनमतभित्रका एक अंशमात्र हुन् प्रचण्ड । आफ्नो मतलाई जनमत बनाउनका लागि जनविश्वास जित्नुपर्छ, जनमान्यता पाउनुपर्छ, जनसम्मान आर्जन गर्नुपर्छ । यी सबै अवसरहरू गुमाएको अवस्था छ प्रचण्ड र एमाओवादीले । जनमत, जनविश्वास र जनसम्मान आर्जन गर्न आगामी ५ वर्षसम्म जनताका पक्षमा उभिएर काम गर्न सक्नुपर्छ, त्यसपछि अहिले गुमाएको फल प्राप्त हुनसक्छ । 'जबरजस्ती, जानेको छ' भन्ने बाहुबली घुर्की र चेतावनीले सार्वजनिक भइसकेको जनादेश परिवर्तन, पुनरावलोकन हुन सक्दैन । जनअभिमत खेलवाडको विषय होइन । विश्व मान्यता यही हो, लोकतन्त्रको सुन्दरता पनि यही हो । नेपाल यहीं रूमल्लियो भने एकवर्षमा संविधान बन्न सक्दैन । प्रचण्ड शान्ति र संविधानका पक्षमा छन् कि छैनन् भन्ने यक्ष सवालको जवाफ उनका दिनदिनैका व्यवहार र नेतृत्व क्षमताले प्रष्ट पार्नेछ ।

अहिले त जनताले सुधारिने मौका दिएका हुन् । प्रचण्ड एण्ड कम्पनी सुधारिन्न, उसका शेषनाग, नन्दीभृङ्गी, चतुषष्ठी, चौसठ्ठी योगिनीरूपी वाइसिएल, उत्पादन बिग्रेड, लडाकाहरू र मंगलसेन भूमिकाका नेताहरू संवेदना, संयमितता गुमाएर जनादेशविरूद्ध सडक संघर्षमा उत्रिने काम गरे भने त्यतिबेला जनयुद्धमा मारिएकाहरूको काँचोवायु बक्न थाल्ने बढी सम्भाबना छ । काँचो वायु बनेर १७ हजार वीरेन्द्र साह, प्रकाश ठकुरी, ज्ञानेन्द्र खड्का, मुक्तिनाथ, टिका विष्टहरू बक्दा कुन प्रकारको जनसुनामी उर्लेला, त्यतातिर पनि विचार पुऱ्याउनु उपयुक्त हुनेछ । किनभने माओवादीले 'राजनीतिक सत्ता बन्दुकको नालबाट निस्कन्छ' भन्ने माओको नीति र स्टालिनको पिपुल्स डेमोक्र्यासीलाई कुल्चेर अघि बढेको ८ वर्ष भइसक्यो । फर्केर उतै जान्छु भनेर फर्कने कुनै पुल र कम्युन बाँकी छैन । कम्युनहरूमा कम्युनिष्ट होइन, लोकतन्त्र मनपराउने नागरिक रहेछन्, नागरिक बस्छन् भन्ने यथार्थ मंसिर ४ को जनादेशले देखिइसक्यो ।

प्रचण्ड र उनका 'लाल सलाम गर्ने' रथी, महारथी, कमरेडहरूले जनतालाई दोष दिने ठाउँ छैन । किन छैन भने जनआन्दोलनका क्रममा जनताले प्रचण्डलाई महानायक बनाएकै हुन् । ०६३ सालपछि निरन्तर प्रचण्ड राजनीतिका शीर्षक बनिरहे । प्रचण्डले जनताको आकांक्षा संवोधन गर्न सकेनन्, गर्दै गरेनन् । उनी आफ्नै 'फौज'को घेरावन्दीमा रमाइरहे । उनको गलत चरित्र र व्यवहार बढ्दै गयो । एमाओवादीका होनहार युवाहरूले समेत रोकेनन् । बादशाह जब 'वैज्ञानिक पारदर्शी लुगा' लगाएको स्वाङ् रचेर नाङ्गै हिड्छ भने जनताले 'किन नाङ्गै हिडेको भनेर सम्झाउनै पऱ्यो ?' जनसन्देश बुझ्नेका लागि मंसिर ४ को चुनाउ परिणाम जनताको त्यही सम्झौटो हो । सम्हालिने, सही काम गर्ने हो भने प्रचण्डहरूका लागि लोकतान्त्रिक राजनेता बिराजमान हुने सम्मानको स्वर्ग अझै पनि प्रतिक्षारत छ । रूसोले भनेका छन् 'नैतिक कामले समाजको समस्या हल गर्न सकिन्छ ।' यतिबेला प्रचण्ड एण्ड कम्पनीको नैतिक काम, नैतिक संस्कार र देश तथा जनताप्रतिको इमान्दारिता समाजका समस्याको हल र राजनीतिक निकासका लागि अत्यावश्यक छ । प्रत्येक नेपालवादीहरू प्रचण्डको जनमतमाथिको प्रहार होइन, जनताले देखाएको राजमार्गतिरको जिम्मेवार नेताको जस्तो यात्रा हेर्न लालायित छौं ।

मकवानपुर उवासंघको साधारणसभा

मकवानपुर। उद्योगी व्यवसायीले जिल्लामा निर्माणाधीन ठूला परियोजना छिटो सकाउन सरकारसमक्ष विशेष पहलको आग्रह गरेका छन् । मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघको हेटौंडामा सम्पन्न ४७औं वार्षिक साधरणसभामा सहभागी उद्योगी व्यवसायीले त्यस्तो माग गरेका हुन् ।

हेटौंडा औद्योगिक क्षेत्र विस्तार, हेटौंडा–कुलेखानी–काठमाडौं सुरूङ मार्ग, काठमाडौंलाई तराईसँग जोड्ने फास्ट ट्र्याक, धरान–चतरा मार्ग निर्माणमा ध्यान उनीहरूले सरकारसँग आग्रह गरेका थिए । बन्द कपडा उद्योगसहित अन्य उद्योगहरु सुचारूका लागि विशेष योजना लागू गर्न व्यवसायीले माग गरेका छन् ।

कार्यक्रममा नेपाल सरकारका मुख्यसचिव लिलामणि पौडेलले ठूला योजना सम्पन्न गर्न र औद्योगिक क्षेत्र विस्तारमा सरकारबाट पहल गरिने आश्वासन दिएका थिए । मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष भुवनलाल श्रेष्ठले मुलुककै मुख्य भागमा रहरे पनि सरकारको प्राथमिकतामा नपर्दा मकवानपुरले सोचेजति प्रगति गर्न नसकेको बताए ।

Undue maligning of Pak-Saudi relations

Iqbal Khan

As the time approaches for the upcoming session of Conference on Disarmament (CD), the nuclear comedy circus is back in business. Having failed to stick the nasty narratives about security of Pakistani nukes and their falling into the hands of terrorists, this time an interesting fictional twist has been added regarding interstate transfer of Pakistan's nuclear weapons.

To add colours, a close friend and brotherly country Saudi Arabia has been roped in. Pakistan has taken a principled stance at the CD about negotiations on a Fissile Material Treaty. Pakistan is of the view that any treaty aimed at mere production cut-off would perpetuate the prevalent strategic asymmetry; hence any meaningful treaty should take care of existing stocks as well, and should cater for their time bound and verifiable destruction.

This time BBC Newsnight has taken the lead. Mark Urban under the bizarre title "Saudi nuclear weapons 'on order' from Pakistan" argues that Saudi Arabia has invested in Pakistani nuclear weapons projects, and believes it could obtain atomic bombs form Pakistan at will- at the time of its choosing. Reacting to the story, the spokesperson of Pakistan's ministry of foreign affairs has characterized the story as "entirely baseless and mischievous". Pakistan is a responsible nuclear weapons state with robust command and control structure and comprehensive export controls. Pakistan supports objectives of non-proliferation as well as nuclear safety and security. Pakistan is fully aware of its responsibilities. Pakistan's nuclear programme is purely for its own legitimate self defence. Pakistan does not subscribe to nuclear arms race or trade and adheres to its oft reiterated position about maintenance of a limited arsenal compatible with its compulsions of minimum credible deterrence.

After the recent Nawaz-Obama summit, Prime Minister Sharif reaffirmed Pakistan's support for the universal objectives of non-proliferation and disarmament. President Obama reiterated his confidence in Pakistan's commitment and dedication to nuclear security and acknowledged that Pakistan is fully engaged with the international community on nuclear safety and security issues. Post summit joint statement, issued on 24 October 2013, referred to President Obama's appreciation of Pakistan's constructive engagement with the Nuclear Security Summit process and its cooperation with the International Atomic Energy Agency and other international forums. At the same time, President Obama also accredited Pakistan's efforts to improve its strategic trade controls and enhance its engagement with multilateral export regimes. Saudi Arabia's quest for nuclear weapons has often been projected in the backdrop of countering Iran's atomic programme, the BBC story tries to portray that the Saudis might be able to deploy such devices more quickly than the Islamic republic.

While attributing a piece of information to an unnamed senior NATO decision maker, the story teller says that the official had seen intelligence reporting that nuclear weapons made in Pakistan on behalf of Saudi Arabia are now sitting ready for delivery. He goes on to bring-in evidence from Israelis sources to carry forth the story: "Last month Amos Yadlin, a former head of Israeli military intelligence, told a conference in Sweden that if Iran got the bomb, 'the Saudis will not wait one month. They already paid for the bomb, they will go to Pakistan and bring what they need to bring.' Since 2009, when King Abdullah warned visiting US special envoy to the Middle East Dennis Ross that if Iran crossed the threshold, "we will get nuclear weapons", the kingdom has sent the Americans numerous signals of its intentions. Gary Samore, President Barack Obama's counter-proliferation adviser until March 2013, told Newsnight: "I do think that the Saudis believe that they have some understanding with Pakistan that, in extremist, they would have claimed to acquire nuclear weapons from Pakistan." Story's construct is based on another flawed assumption that as for many years Saudi Arabia has given generous financial assistance to Pakistan's defence sector, including to its missile and nuclear labs, so the supply of nuclear weapons must be as a result of some quid pro quo. Visits by the then Saudi defence minister Prince Sultan bin Abdulaziz al Saud to the Pakistani nuclear research centre in 1999 and 2002 have been used as circumstantial evidence to underline the closeness of the defence relationship.

Reportedly in 2007, the US mission in Riyadh noted that they were being asked questions by Pakistani diplomats about US knowledge of "Saudi-Pakistani nuclear cooperation". By the end of that decade Saudi princes and officials were giving explicit warnings of their intention to acquire nuclear weapons if Iran did. Having warned the Americans in private for years, last year Saudi officials in Riyadh escalated it to a public warning, telling a journalist from the Times "it would be completely unacceptable to have Iran with a nuclear capability and not the kingdom". No nuclear maligning story is complete without reference to the so called 'Khan Network'.

So how could Mark Urban miss that piece from his nuclear nonsense? He says; "The Pakistani scientist Abdul Qadeer Khan was accused by western intelligence agencies of selling atomic know-how and uranium enrichment centrifuges to Libya and North Korea. AQ Khan is also believed to have passed the Chinese nuclear weapon design to those countries. This blueprint was for a device engineered to fit on the CSS-2 missile, i.e. the type sold to Saudi Arabia". Dead horse of 'Khan Network' is used as a magic wand to make all sorts of fictional narratives stick. Some of the points that need scrutiny are: If there was any such global network, then has any other member of this network, from any other country, been brought to justice and meaningfully punished? North Korea's nuclear programme is Plutonium based, whereas that of Pakistan is Uranium based, so where is the common ground? Was North Korea trying to produce a Plutonium weapon by employing Uranium reprocessing technology? Did Libya end up in making a weapon out of what presumably Dr Khan had provided to it? Allegations of a Saudi-Pakistani nuclear deal started to circulate as early as the 1990s, but have repeatedly been denied by Saudi officials as well. Saudi Arabia has time and again reiterated that their country had signed the Non-Proliferation Treaty, and called for a nuclear-free Middle East, pointing to Israel's possession of such weapons. To give credence to the story, Mark quotes from "Eating Grass:

The Making of the Pakistani Bomb", by Feroze Hassan Khan that Prince Sultan's visits to Pakistan's atomic labs were not proof of an agreement between the two countries. But he acknowledged, "Saudi Arabia provided generous financial support to Pakistan that enabled the nuclear program to continue." Mark goes on to quote Gary Samore that Whatever understandings did or did not exist between the two countries in the 1990s, it was around 2003 that the kingdom started serious strategic thinking about its changing security environment and the prospect of nuclear proliferation, a paper leaked that year by senior Saudi officials mapped out three possible responses - to acquire their own nuclear weapons, to enter into an arrangement with another nuclear power to protect the kingdom, or to rely on the establishment of a nuclear-free zone in the Middle East.

Of late Saudi Arabia has started taking independent position on various important international issues. Recently, Saudi Arabia has publically shown its disappointment on the way Syrian crisis and Egyptian coup were handled by the US. In a bold step, it has also declined to accept the rotary membership of UNSC, declaring the forum as undemocratic and non-productive. While Iran is constructively engaged in serious negotiations to resolve the nuclear impasse, and Pakistan is striving to mobilize financial support from the IMF and World Bank for its budgetary support and development projects, story appears well timed to create unnecessary pressures for the three Islamic countries. No wonders the Geneva talks have stalled for the time being.

Terrorists are not Martyrs

Sajjad Shaukat

Prime Minister Muhammad Nawaz Sharif visited the General Headquarters (GHQ) of Pakistan Army on November 12 and pad homage to the martyrs of the country. Afterwards, a statement released from the Prime Minister House quoted the PM as saying, "Those who have fought for Pakistan, Ghazis (living) and Shuhada (Martyred), have sacrificed their today for ensuring a better tomorrow for our future generations and all of them are our benefactors."

However, on the issue of martyrs and terrorists, the opinion of Ulemas has great importance. In this context, on November 10, Chairman Sunni Ittehad Council (SIC) Hamid Raza Rizvi from a fatwa issued by 30 scholars and religious clerics, and terming statements by Munawar Hasan and Maulana Fazlur Rahman as "rubbing salt on the wounds of heirs of over 50,000 people killed in terrorist attacks in Pakistan," announced, "Hakimullah was involved in killing of thousands of innocent people and army men. The fact that he was killed by a US drone could not purge him of his sins and he was not a martyr." On November 12, accepting the challenge of TTP spokesman Shahhidullah Shahid on Shahadat-controversy, Hamid Raza replied that he was ready for debate with the Taliban on any channel.

It is mentionable that in the past few years, the militants of the TTP and its affiliated outfits killed thousands of persons across Pakistan through suicide attacks, bomb blasts, targeted killings, beheadings, assaults on military troops, police stations, sectarian violence etc. Besides blowing children schools and attacking the female teachers in order to deny education to girls, they also targeted mosques, Imambargahs, mausoleums, and disgraced dead bodies. Their nefarious acts resulted into deaths of several people in Pakistan. They continued their anti-social and un-Islamic practices to impose their self-created ideology of Islam.

In the Khyber agency, they also indulged in murdering and torturing Shias in their majority areas, forcing them to flee. Particularly, in some tribal areas and Swat these insurgents have been involved in a number of crimes such as drug-smuggling, forced marriages, hostage-takings for ransom and even car-snatching. They justify that they collect money through these unfair means to wage their holy war and in eliminating the moderate dissidents.

When Pakistan's armed forces successfully ejected the TTP militants out of these areas by sacrificing their own lives, the new leader of the TTP Maulvi Fazlullah who had close connections with Pakistan-based TTP leader Hakimullah Mehsud, had run to Afghanistan. Based in the Afghan provinces of Kunar and Nuristan—with the support of Indian secret agency RAW, Afghan spy service, the National Directorate of Security (NDS) which also have tactical backing of the US, his insurgents intensified subversive activities in Pakistan by sending suicide bombers and heavily-equipped militants.

Notably, the capture of a senior TTP leader Latifullah Mehsud by US Special Forces (USF) from Afghan custody, confessed that Afghanistan and India were involved in promoting terrorist activities inside Pakistan. He also revealed that while waging proxy wars in Pakistan, terrorist attacks on Gen. Sanaullah Khan Niazi in Upper Dir, at Peshawar Church, in Qissa Khawani Bazar and elsewhere had been planned by Indian and Afghan intelligence agencies. Especially, regarding terror-attack at Peshawar church, TTP did not claim responsibility, but it proved when the outfit misinterpreted Islam by indicating that it was in accordance with Sharia.

However, the militant groups also recruit very young boys, and after their brainwashing through indoctrination, they train them for suicide bombings. The planners misguide these Muslims by convincing that they will have a noble place in the Heavens in exchange of suicide attacks.

Nevertheless, Islam considers killing one innocent person equal to murdering the entire humanity, while jihad is a sacred obligation, but its real spirit needs to be understood clearly, as targeting innocent women and children is not jihad. These Taliban and their banned affiliated outfits are defaming Islam which is the religion of peace, democracy, moderation and human rights. In this connection, in the recent past, more than 50 Islamic scholars declared "killing of innocent people, target killings and suicide bombings in Karachi, Balochistan and Khyber Pakhtoonkhwa along with sectarianism…is not Jehad" and "is against the spirit of Islam." They explained, "The terrorists' self-adopted interpretation of Islam is nothing, but ignorance and digression from the actual teachings of the religion…the suicide attacks and related violence smeared the name of Islam and weakened Pakistan."

Everyone knows that besides responding to Indian military's unprovoked firings at the Line of Control (LoC) in Kashmir, which killed a number of soldiers of Pak Army and innocent civilians, thousands of personnel of the armed forces and law-enforcing agencies lost their lives in Khyber Paktoonkhwa, Karachi, Balochistan and tribal areas in coping with terrorists so as to maintain the integrity and security of the country. So, they are the true martyrs.

Nonetheless, the JI Ameer's self-created definition of Shaheed means that there is a state within a state where Taliban could be allowed to slash the throats of security forces and to shed the blood of innocent persons. No doubt, Munawar Hassan's statement has exposed the extremist thinking of JI and its vilification propaganda campaign to harm, defame and denigrate the prodigious sacrifices of Pakistan's soldiers, with criminal object to glorify the enemies of the state, while terrorists are not martyrs.

आवश्यकता ट्रेड युनियन संस्कृतिको

■ रवि घिमिरे

ट्रेड युनियन भनेको संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको संगठित शक्तिको स्वरूप नै खडा भएको संगठन हो । त्यसकारण यस्ता प्रकारका संगठित संगठनको सहभागिता, दबाब एवं सामूहिक प्रयासबाट संस्थाको विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्न सक्छ । यही महत्वपूर्ण भूमिका रहने भएकाले नै राज्यले ट्रेड युनियनलाई पाँचौं अंगका रूपमा अंगीकार गरेको हो । यसरी पाँचौं अंगको रूपमा अस्तित्व कायम राखेको संगठित शक्तिले चाहने हो भने कुनै पनि संस्थाको विकासको लक्ष्य पछ्याउन सहयोग गर्ने कुरा निर्विवाद छ । यति हुँदाहुँदै पनि ट्रेड युनियन संस्थाको विकास र प्रगतिपथको विषयभन्दा आ-आफ्ना कार्यकर्ताको पोषण गर्नेतर्फ बढी ध्यान केन्द्रित हुनुका साथै तलब, भत्ता, सरुवा, बढुवा र तालिमजस्ता मागमा मात्र सीमित रही अर्थवादी चिन्तनमा रूमल्लिइरहनुले आफ्नो धर्म र संस्थाप्रतिको लगावमा कमसल सावित हुने गरेको अनुभूति पनि आमकर्मचारीलाई नभएको होइन ।

यही अनुभूति र सर्वत्र विश्लेषणबाट आज संस्थाको विकासका लागि स्थापित भएका ट्रेड युनियनको संस्कृतिमा सुधार गर्नुपर्ने आवश्यकता खड्किएको छ । फलस्वरूप संस्था विकासको मुद्दा प्राथमिकतामा नपर्ने र संस्थाले अग्रगति लिन नसकिरहेको अड्कालबाजी व्याप्त छ । यसका साथै, व्यवस्थापन पक्षले पनि आफूले अवलम्बन गर्ने नीति र निर्णयमा ट्रेड युनियनको भूमिका र सुझाबलाई सकेसम्म ग्रहण नगर्ने र पन्छाउने प्रवृत्ति पनि कहिलेकाहीं देखिने गरेकाले यस प्रकारको चिन्तनले संस्थालाई अग्रगामी परिवर्तनको दिशामा लैजान व्यवधान खडा हुने गर्दछ । त्यसैले आज अस्तित्वमा रहेका सम्पूर्ण ट्रेड युनियनले आफ्नो संस्कृतिमा परिवर्तन ल्याई श्रमिक कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्नुका साथै कार्यरत संस्थाको भविष्यप्रति क्रियाशील हुनुपर्ने आवश्यकता खड्किएको छ ।

संस्थाको विकासको उद्देश्य लिएर स्थापना भएका ट्रेड युनियनको संस्कृतिका विषयमा बहस हुँदा प्रतिस्पर्धात्मक वर्तमान वातावरणमा ट्रेड युनियनको मूल्य, मान्यतामा आधारित कार्य संस्कृतिले आफ्ना सदस्य एवं शुभचिन्तकको कार्यशैली र दिनानुदिन अवलम्बन गर्नुपर्ने नीतिगत दिशानिर्देश र आचारसंहिताले पनि कार्यस्थलमा एउटा असल कार्य संस्कृतिको विकास हुने गर्दछ र अन्ततोगत्वा ट्रेड युनियन संस्कृतिको इतिहासमा मौलिक रूपले विकास हुन्छ भन्ने कुरालाई आत्मसात गर्नुपर्छ । संस्थालाई अग्रगति र विकासको मार्गतिर लैजान अनुशासित र कर्तव्यनिष्ठ भई काम गर्ने संस्कृतिको विकास गरी निःस्वार्थ भावले सेवा प्रदान गर्नुपर्छ । सेवा लिन आएका सेवाग्राहीलाई सहयोग गरी छिटोछरितो ढंगले सेवा प्रदान गर्ने र ट्रेड युनियनका हैसियतले संस्थाबाट प्राप्त सेवासुविधालाई व्यक्तिगत हितमा प्रयोग नगर्नेलगायत विषयलाई आफ्ना सदस्य एवं शुभचिन्तकमार्फत कार्यशैलीका रूपमा कार्यस्थलमा अवलम्बन गर्न र गराउन सक्ने हो भने स्वाभाविक रूपमा उक्त कार्यशैली नमुनायोग्य हुन्छ । जसले गर्दा व्यवस्थापनलाई समेत अनुकरणीय भई संस्था विकासको सुदृढीकरण र स्थायित्वमा समेत महत्वपूर्ण योगदान पुग्नेछ र अन्ततोगत्वा एउटा सबल, सक्षम र असल संस्कृतिको निर्माण हुनुका साथै आधुनिक ट्रेड युनियन संस्कृतिको निर्माणमा गर्वको विषय बन्नेछ ।

देशमा रहेका सार्वजनिक संस्थामा मौलाउँदै गएको भ्रष्टाचारले राज्यकै सुशासनमा प्रश्नचिह्न खडा गर्ने अवस्था आइसकेको छ । अनियमितता र भ्रष्टाचार मौलाउँदै जरा गाडिसकेको अनुभूति आमसेवाग्राहीले गर्न थालिसकेका छन् । कर्मचारीतन्त्र जनमुखी भएन र सार्वजनिक सेवा प्रभावकारी भएन भन्ने गुनासो प्रायः दैनिकजसो छ । जनताको गुनासो सुन्न सरकारले स्थापना गरेको 'हेलो सरकार'मा प्राप्त दैनिक गुनासामध्ये झन्डै आधाभन्दा बढी गुनासा सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित भएको कुरा बाहिर आएका छन् । यी यावत् समस्याको समाधानको एउटा पाटो ट्रेड युनियन संस्कृति पनि हो । देशमा प्रजातन्त्र स्थापना हुनुअगावै वा ट्रेड युनियनको उपस्थिति नहुँदासम्म स्वाभाविक रूपमा अनियमितता एवं भ्रष्टाचारका विरूद्ध आवाज बुलन्द गर्ने कुनै निकाय थिएन । तर, वर्तमान अवस्थामा कुनै न कुनै ट्रेड युनियनका सदस्य एवं शुभचिन्तकको उपस्थितिविनाको विभाग देशका सरकारी कार्यालयका साथै ३७ वटै सार्वजनिक संस्थानमा पाउन मुस्किल होला । अतः प्रत्येक विभागमा कुनै न कुनै रूपले ट्रेड युनियनको उपस्थिति छ ।

यो उपस्थितिले प्रत्येक संस्थामा रहेका विभिन्न विभागबाट हुने काम कारबाहीको सूचना वा जानकारी प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा ट्रेड युनियनले पाएका हुन्छन् । त्यही सूचना वा जानकारीको आधारमा अनुसन्धान गर्ने हो भने गैरकानुनी तरिकाले गरिने आर्थिक लेनदेन, भ्रष्टाचार वा अनियमितता गर्ने व्यक्ति तत्कालै पक्राउ गरी सम्बन्धित निकायमा कारबाहीका लागि सिफारिस गर्नेसम्मको भूमिका निर्वाह गर्न सकिन्छ । यसो गर्ने हो भने विद्यमान अवस्थामा मौलाउँदै गएको गैरकानुनी आर्थिक अनियमितता एवं भ्रष्टाचारमा कमी आई सकारात्मक प्रगितिउन्मुख परिवर्तनको अनुभूति हुन थाल्नेछ । यो अनुभूति आमसेवाग्राही नेपाली जनतामा पर्न गई 'सरकारी काम कहिले जाला घाम' भन्ने उखानको ठीक विपरीत सावित हुनेछ । साथै, संवैधानिक निकायको रूपमा रहेको अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगको अनुसन्धानलाई समेत सहज तुल्याउँछ । किनकि भ्रष्टाचार र अनियमितता गरी आर्जन गरिएको अकूत सम्पत्ति छानबिन गर्ने निकाय नै अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग हो ।

ट्रेड युनियनको कर्तव्य भनेको संस्था (कम्पनी) व्यवस्थापनसँगको सम्बन्ध र ट्रेड युनियनबीचको सम्बन्ध सुमधुर राख्नु पनि हो । सामान्यतया व्यवस्थापन र संगठनबीचको सम्बन्धले संस्थाको विकासमा प्रभाव पारिरहेकै हुन्छ । व्यवस्थापनले अवलम्बन गर्ने कर्मचारीमुखी नीति तथा व्यवहारमा ट्रेड युनियनलाई पनि सहभागी गराउने र संगठनले पनि आफ्ना क्रियाकलाप व्यवस्थापनमुखी नबनाई कर्मचारीमुखी बनाउन जोड दिनुपर्छ । किनकि कुनै पनि ट्रेड युनियनको नेता व्यवस्थापक पनि हो । व्यवस्थापनको कुनै अमुक व्यवस्थापकले ट्रेड युनियनको अमुक व्यक्तिलाई गरेको व्यवहार र व्यक्तिगत काम पूरा गरिदिएको आधारमा व्यवस्थापनको सम्पूर्ण पक्षको गुणगान गाउन थाल्ने हो भने ट्रेड युनियनप्रति नै आमकर्मचारी सशंकित हुन्छन् । फलस्वरूप कर्मचारीको मन जित्न ट्रेड युनियन असफल हुन जान्छन् । त्यसैले व्यवस्थापनको नीति तथा व्यवहार श्रमिक कर्मचारी र संस्थाको हित प्रवर्द्धनमा उन्मुख हुनु नै श्रेयष्कर हुन्छ । संस्थागत सवालमा व्यक्तिगत सन्निकटताको प्रभावमा पर्नु सर्वथा उपयुक्त नहुन पनि सक्छ भने व्यक्ति प्रभावबाट निर्देशित ट्रेड युनियनले व्यवस्थापनसँगको सहकार्यलाई संस्था र कर्मचारीको हितमा पुऱ्याउन नसक्ने अवस्थासमेत आउन सक्छ । यसैगरी ट्रेड युनियनबीच पनि सामूहिक भावको सम्बन्ध विकास गर्नेतर्फ जोड दिनुपर्छ ।

बहुयुनियनको अवधारणाअनुरूप नेपालका सार्वजनिक संस्था र सरकारी कार्यालयमा राजनीतिक आस्था र दलको प्रभावका आधारमा ट्रेड युनियन स्थापना हुँदै गएका छन् । यसरी स्थापना भई क्रियाशील रहेका संगठनबीच पनि स्वस्थ प्रतिस्पर्धाको विकास, संस्थाको साझा मुद्दामा सहकार्य तथा एकअर्काको भूमिकालाई आत्मसात गर्न क्रियाशील सबै संगठनले एउटा निश्चित आचारसंहिता बनाई सहमतिमा लागू गर्ने हो भने संस्थाभित्र स्वस्थ वातावरण सिर्जना हुनुका साथै संस्थाले विकासको गति निश्चित गर्न सक्छ । त्यसैगरी, सरकार फेरबदल हुँदा पनि त्यसको असर सार्वजनिक संस्थामा पर्न नदिई कार्यसम्पादनमा आधारित भएर नीति निर्माणको तहमा स्वच्छ छविका पेसाविद् नियुक्त गर्नका लागि ट्रेड युनियनले दबाबमूलक भूमिका निर्वाह गर्नुका साथै आवश्यक परे हस्तक्षेपकारी भूमिका पनि निर्वाह गर्नुपर्छ । यसो हुँदा कुनै पनि संस्थाका नीति-नियम स्थिर ढंगले निरन्तर रूपमा कार्यान्वयन हुन्छन् र परिणामस्वरूप संस्थाले विकासको गति सजिलै लिनसक्छ ।

देशमा भर्खरै संविधानसभाको निर्वाचन सम्पन्न भएको छ । देशको भाग्यले सही दिशामा डोऱ्याएमा आगामी दिनमा जनमुखी संविधान बन्नुका साथै देश संघीयतामा जानेछ । संघीयतामा गइसकेपछि आवश्यकतानुसार निर्धारण गरिने राज्यहरूमा प्रशासन संयन्त्रको जिम्मेवारी पनि ह्वात्तै बढ्नेछ । त्यो अवस्थामा पनि ट्रेड युनियनको अस्तित्व यथावत् रहने देखिन्छ । त्यसैले वर्तमान अवस्थाकै जस्तो संस्कृति कायम नराखी माथि उल्लेखित संस्कृति विकास गर्न सके स्वाभाविक रुपमा जनमुखी कर्मचारीतन्त्रको विकासमा उल्लेख्य भूमिका पुग्छ ।

ट्रेड युनियनको भूमिका आलोचनात्मक होइन, रचनात्मक हुनुपर्ने सन्दर्भ कसैले पनि बिर्सनु हुँदैन । प्रतिस्पर्धात्मक वातावरणको लाभ कसरी लिने र संस्थालाई कसरी समुन्नत गराउने भन्ने विषय आजको सन्दर्भमा सरकार र नियमन निकायभन्दा तमाम कर्मचारी र ट्रेड युनियनको सरोकारभित्र रहेको छ । ट्रेड युनियनको सुझबुझपूर्ण व्यवहार र कार्यशैलीबाट संस्थाले आफ्नो अग्रता कायम गरिरहन सक्छ त्यसैले आजको प्रतिस्पर्धाविहीन राजनीतिक दलका पुच्छर समाएको भरमा दलैपिच्छे खुल्ने ट्रेड युनियनका अगुवाले वेलैमा ट्रेड युनियन संस्कृतिको विकास गर्नु आवश्यक छ ।

प्रचण्डले हठ दोहोऱ्याए

काठमाडौँ । सुशील कोइराला र झलनाथसँगको वार्तामा प्रचण्डले पुरानै हठ दोहोऱ्याएका छन्-एकल जातीय पहिचानसहितको ११ संघीय हलेदो भनेर बुझेपछि नकोट्याउनु भन्छन्- प्रचण्ड जुन कारणले चुनावमा पछारिए- त्यही कारणलाई स्थापित गर्न कम्मर कसेर लागेका छन् । आफू र आफ्ना सहयोगीसहितको १८ दल नगए संविधानसभा चल्दैन, संविधान लेखिँदैन, आफ्ना माग मान्न काँग्रेस, एमाले बाध्य हुन्छन् भनेर बुझेका प्रचण्डले यस्तो हठ दोहोऱ्याएको विश्लेषण सार्वजनिक हुन थालेको छ ।

काँग्रेस-एमालेले संख्यामा सहमति गर्न सक्लान् तर एकल जातीय संघीयता र एक मधेस एक प्रदेशलाई मान्न सक्ने स्थिति छैन । उनीहरूको जीत सहमति, समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वका लागि हो । यही धरातलमा उभिएर उनीहरूले संविधान निर्माणमा भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने हुन्छ । सम्भवतः काँग्रेस, एमाले आफूलाई प्राप्त जनादेश अनुसार नै असन्तुष्टहरूलाई सहमति गराउन लाग्नेछन्, लागेका पनि छन् । तर राजनीति एमाओवादीका कारण अराजकतातिर उन्मुख हुन थालिसकेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय दबाबले एमाओवादी सोझिएन र भौँडन्ततिर लाग्यो भने दोस्रो संविधानसभाले राजनीतिक निकास निकाल्न नसक्ने निश्चित छ । प्रचण्डको घुर्की, त्रास र मोलमोलाइले कति काम गर्ला ? पर्यवेक्षकहरू निगरानी गर्न थालेका छन् ।

चुनाव सफल भयो, संविधान लेखन सफल पार

आर.के. रन्जितकार

चुनाव सकियो, जे जसो भए पनि, विरोधी पक्षले अति नै विरोध गरे पनि चुनाव राम्रैसँग सकियो । मतदान सबैभन्दा बढी भयो र निर्वाचनपछि मुलुकले गञ्जागोलको स्थितिबाट राहत पाउने नै देखिन्छ । संक्रमणको अन्त्य हुनेछ, राजनीतिक स्थिरता कायम हुने विश्वास गरिएको छ । यसपटकको निर्वाचन यसकारण पनि महत्वपूर्ण रह्यो कि निर्वाचनका दिनसमेत बम पड्कियो, जनताले बमबाट आतंकित भएनन्, घरबाट निक्लिएर मतदान गरे । यो ऐतिहासिक घटना हो । राष्ट्रलाई निर्दिष्ट दिशा दिनुपर्छ भन्ने आम जनभावना प्रकट भयो ।

यो चुनावले देखायो, नेपाली जनता कसेको डर, धम्की र फुसलाहटले डराउनेवाला छैनन् । २०१५ सालदेखिका सबै निर्वाचनहरूमा पैसा, बाहुबल, अपराधीक कर्म र त्रासदीले काम गरेको देखिन्छ । यसपटक त्यस्तो त्रासदीबाट जनता डराएनन्, जनता यतिसम्म अभ्यसत र दूरदर्शी भइसकेछन् कि कुनै पनि नेता अथवा पार्टीले भनेजस्तो रूपमा गौ प्राणी भएर मतदान गर्न तैयार छैनन् ।

२०६४ को निर्वाचनमा समेत त्रासदीमा परेर मतदान गरेका जनता यसपटक त्यस्तो प्रभाव र डरछेरूवा देखिएनन् । कसैले मलाई राष्ट्रनेता बन्नका लागि दुईतिहाई देउ भनेर अथवा कसैले एकलजातीय पहिचानको संघीयता दिन्छु भनेर अथवा कसैले एक मधेस एक प्रदेश घोषणा गराउँछु भनेको भरमा जनताले मतदान गरेनन् । स्वविवेकको निर्णय भनेको यस्तै निर्वाचन हो, जनताले देखाए र राजनीतिक दलका नेताहरूलाई मिलेर देश निर्माणमा लाग भन्ने जनादेश पनि दिएका छन् । अव देखिन्छ, नेताहरूको पाइन्, अव उनीहरू जनादेशविपरित क्रियाकलापमा लागे भने जनताले दण्डित गर्ने निश्चित छ ।

पहिलो संविधानसभामा के के गल्ती कमजोरी भए, राजनीतिक दलहरूले सच्याउनै पर्छ । जनादेशमा विश्वास गर, एकापसमा विश्वासको वातावरण बनाउ, मिलेर संविधान निर्माण गर भन्ने जनादेशले नेपालको भाग्य र भविष्यमा जनता कतिसम्म दूरदर्शी रहेछन् भन्ने पनि देखाएको छ र महत्वपूर्ण कुरो जनता साह्रै राष्ट्रवादी रहेछन्, राष्ट्रघातीहरूलाई कुनै पनि हालतमा आममाफी दिन जनता तैयार छैनन् भन्ने सन्देश पनि यो चुनावको परिणामबाट देखिएको छ ।

अव सत्ताका लागि जोडघटाउ गर्ने, किनबेच गर्ने, भ्रष्टाचार फैलाएर कूशासन चलाए जनता सहन तैयार छैनन् । जनता आफै हस्तक्षेप गर्न निस्कन सक्छन् भन्ने प्रष्ट यस चुनावले देखाइसकेको छ । यद्यपि नेताहरू जितका सिट संख्याको हिसाव किताव मिलाउन थालेका छन् । सरकार गठन गर्ने र सहमति निर्माणका प्रयासमा पनि जुटेका छन् । रिसाउने, क्रुद्ध हुनेहरू संविधानसभामा जान्न भनेर घुर्की पनि देखाइरहेका छन् । यो छोटो समयको तातोमात्र हो । यथार्थमा सबै राजनीतिक दलहरूले जिम्मेवारी पूरा गर्नेछन् र आफ्नो दायित्व निर्वाह गर्नैपर्छ भन्ने बुझेका छन् । चुनाव फेरि फेरि पनि आउनेछ र जनताको मन जित्न सक्नेले फेरि जित्नेछ, जनताको आदेशको अवमान्ना गर्नेले चुनाव हार्ने दिन पनि आउनेछ किनकि जनता जनार्दन हुन् र जनार्दनका सेवकमात्र हुन् नेता ।

त्यसैले सरकारमा जान हतारिएका ठूला र साना दलहरूले सरकार मिलेर बनाउन्, सरकारलाई ठूलै महत्व नदिउन्, शान्ति र संविधान महत्वको विषय हो भनेर बुझुन् । अन्योल छ, अन्योललाई चिर्नका लागि चुनाव भएको हो । चुनावले एउटा कोर्ष लिनैपर्छ, चुनावले संविधानसभा गठन र संविधान निर्माण गर्नैपर्छ, अर्को बिकल्प छैन । अन्यथा जनताले दलहरूलाई दण्डित गर्ने र अकल्पनीय स्थिति सिर्जना हुनसक्छ ।

अबका सलनमा सिन वनमतक् कदर भएन भने, पहिलेको अवस्थाको पुनरावृत्ति भयो भने जनता चुप लागेर बस्ने छैनन् भन्ने चेतनाको जागृति चुनाव जित्ने र हार्ने सबैमा जागोर भन्ने आशा गरौं । सिर्फ जितको संख्याको आधारमा हामी ठूला र तिमी साना भन्ने खालको निकृष्ट निषेधको सोचले महत्व पायो भने त्यो मुलुकका लागि दुर्भाग्य हुनजानेछ । सबैको ध्यान सरकार निर्माण गर्नासाथ संविधानका अन्तरवस्तु जो हिजो बिबादित भएर संविधानसभा नै मारिने स्थितिमा पुग्यो, तिनमा सहमति निर्माण गर्नतिर लाग्नु पर्दछ, त्यही बुद्धिमानी हुनेछ ।

२०१५ सालमा कांग्रेसले चुनाव जित्यो र वीपीले जनमतको कदर नगरेर जनतालाई लुट्न छुट दिदा कू गर्नुपर्ने स्थिति आएको थियो । त्यसपछि कसैलाई सराप दिनुपर्दा समेत तेरा घरमा कांग्रेस पसोस् भनेर सराप दिने प्रचलन समेत चल्यो । त्यस्तो सरापबाट कांग्रेस मुक्त हुनसक्नुपर्छ । रूख चिन्ह भएको कांग्रेसले आफ्नो बर्चस्व र महिमा स्थापित गर्ने मौका पाएको छ, त्यो मौकाको सदुपयोग गर्न सके कांग्रेसको गरिमाले निरन्तरता पाउन सक्नेछ ।

कांग्रेसले २०४८ को चुनावबाट पनि सिख लिएन । मध्यावधिमा गएर दुर्भाग्य भोग्यो । त्यस्तै गल्ती माओवादीले गर्नपुग्यो र पहिलो संविधानसभाको सफलतालाई जनता ठग्ने माध्यम बनाउँदा २०७० को निर्वाचनमा फेल हुनुपर्‍यो । यसपटक कांग्रेस र एमालेलाई जनताले ठूला दल बनाएका छन् । यिनले घमण्ड र स्वार्थ नसाधी सबै र सारालाई समेटेर संविधान बनाउनतिर ध्यान दिनु अनिवार्य छ । अव पनि देश असफल, अराजक र अस्थिर भइरहन सक्देन । देश त्यसै पनि असफल राष्ट्रको भीरमा पुगिसकेको छ, त्यो भीरबाट सकुसल निकाल्ने जिम्मेवारीको नेतृत्व कांग्रेस र एमालेले गर्नुपर्छ र जनयुद्ध, जनआन्दोलनको पीडाबाट देशलाई मुक्त पारेर विकासको गतितिर अग्रसर गर्नुपर्छ । अन्यथा आउने चुनावमा जनताले घरघरबाट निस्किएर यी दललाई फेरि दण्डित गर्नु नपरोस् ।

अव पनि संविधानसभा असफल भयो भने सर्वसत्तावाद जन्मिन सक्छ । त्यो सर्वसत्तावाद अकल्पनीय निरङ्कूश पनि बन्नसक्छ । नेपाली र नेपाललाई अफगानिस्तानजस्तो हिंसायुक्त मुलुक हुनबाट बचाउने हो भने राजनीतिक दलहरूले देशहितवादी बनेर काम गर्ने सुवर्ण मौका हो यो । ऐतिहासिक निर्वाचनबाट निकास निकालेर संविधान बन्यो भने गजबै हुनेछ ।

झोलुंगे पुलले ल्यायो आर्थिक परिवर्तन

बाग्लुङ । सदरमुकाम बाग्लुङ बजार र छिमेकी तित्याङ गाविस जोड्ने गरी निर्माण भएको झोलुंगे पुलले स्थानीयको आर्थिक अवस्थामा परिवर्तन ल्याएको छ । सर्वसाधारणका लागि पुल खुला गरिएको एक महिना नबित्दै प्रभावित क्षेत्रका स्थानीयको दैनिकीमा फेरबदल आएको छ भने सो क्षेत्र पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा विकास हुँदै गएको छ ।

तित्याङ गाविसका स्थानीय अगुवा सर्वजित केसी जिल्लाकै लामो र अग्लो झोलुंगे पुल तर्नेको हुल देखेर दंग छन् । बिहान सबेरैदेखि साँझ ७ बजेसम्म पुल अवलोकन गर्ने र आवतजावत गर्नेको भिड देखेर केसीले भने, 'यस्तो होला भनेर हामीले सोचेकै थिएनौं, तर देखादेखी परिवर्तन भएकाले हामी सबैलाई खुसी लागेको छ ।'

एकै दिन हजारौं मानिसको ओहोरदोहोर र पुलआसपासमा देखिएको 'मेला'को भिडले स्थानीयलाई पनि रोमाञ्चित बनाएको छ । पुलनजिक रहेको पूर्णेश्वर मन्दिरका पुजारी नीलप्रसाद पौडेलका अनुसार गत सातादेखि साँझ अबेरसम्म पुल कतिखेरै पनि खाली थिएन । एकसाथ सयौं मानिस पुलमा ओहोरदोहोर गर्ने गरेको उनले बताए ।

दिनभरको व्यस्तता र थकान मेट्न बजारवासी साँझपख पुलपारी पुगेर बिसौनी मार्न थालेका छन् । जिल्लाभित्र र बाहिरी जिल्लाबाट आउने आगन्तुक पुल हेर्न र पार गर्नकै लागि त्यहाँ पुग्न थालेका छन् । प्राकृतिक सुन्दरताका दृष्टिले पनि पुलआसपासको क्षेत्र मनमोहक भएकाले मानिस प्रकृतिको आनन्द लिन पनि त्यहाँ पुग्ने गरेका छन् ।

काठे खोलामाथि निर्मित पुलकै कारण हरेक शनिबार र अन्य सार्वजनिक बिदाका दिन सानोतिनो मेलाजस्तो नै लाग्ने गरेको पुलछेउमा व्यवसाय गर्ने दरिकला सुनारले बताइन् । पुल सञ्चालनमा आएपछि सदरमुकामको पारिपट्टि रहेका तित्याङ गाविसलगायत अन्य ६ गाविसका बासिन्दाले प्रत्यक्ष लाभ लिइरहेका छन् । सदरमुकामसम्म आवतजावतमा सुविधा एकातिर छँदै छ भने स्थानीयको व्यापार, व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि पनि पुलले ठूलो टेवा पुर्‍याएको व्यवसायी बताउँछन् ।

सदरमुकाममा पसल सञ्चालन गर्दै आएकी धम्जा गाविसकी दरिकला सुनारले पुल सञ्चालनमा आएपछि पुलपारि पुगेर 'घुम्ती पसल' चलाउन थालेकी छन् । घरायसी सामान, फलफूल र चियासमेत बेच्ने सुनारले राम्रो कमाइ भएका दिन २ हजारभन्दा बढीको व्यापार भएको उनको भनाइ छ । भिर र नांगो पाखोमा सीमित तित्याङको सालबोट डाँडामा अहिले दैनिक मेला लागेजस्तो देखिन्छ । १२ वटा घुम्ती पसल सञ्चालन गर्ने व्यवसायी त्यहाँ पुगेका छन् ।

त्यस्तै, स्थानीय किसानले आफ्ना खेतबारीमा उत्पादित फलफूल, तरकारी अन्य कृषि सामग्री पनि बिक्रीका लागि राख्ने गरेका छन् । सदरमुकाममै घर भएका बिरू विश्वकर्मा पनि पुलपारि पुगेर ससेज पसल चलाउँछन् । उनी भन्छन्, 'ससेजसँगै मम, चाउमिनलगायत अन्य खाजा परिकार बेच्ने गरेको छु, व्यापार राम्रो छ । घुम्न आउने आगन्तुकलाई केही समय पुलआसपास क्षेत्र घुमाउने गरेका छौं ।'

उनले सानो काम गरेर भए पनि जीवन गुजाराका गर्न आफूले पुल सञ्चालनमा आएपछि व्यापार गर्ने सोच बनाएको बताए । विकजस्तै सोही स्थानमा चिया पसल, किराना मालसामान बेच्ने, तरकारी, फलफूल, चटपटे, आइसक्रिमलगायत व्यावसायिक कार्य गर्ने १२ वटाभन्दा बढी सानाठूला व्यवसायी त्यहाँ सक्रिय छन् । तित्याङकै प्रसिद्ध पूर्णेश्वर मन्दिर पनि पुलनजिकै पर्ने हुँदा धार्मिक पर्यटकलाई पनि त्यो क्षेत्र आकर्षक बन्न सक्ने मन्दिरका पुजारी नीलप्रसाद पौडेलको भनाइ छ ।

v]nsb

ब्वाइज युनियन सेमिफाइनलमा

काठमाडौं । सहिद स्मारक 'ए' डिभिजन लिग च्याम्पियन थ्री स्टार क्लबलाई २-१ ले स्तब्ध पार्दै ब्वाइज युनियन क्लब एनसेल कप फुटबलको सेमिफाइनलमा प्रवेश गरेको छ । २०६० पछि ब्वाइजले थ्री स्टारलाई नकआउट वा लिग फुटबलमा पराजित गरेको यो नै पहिलो अवसर हो ।

गत सिजन मात्रै 'बी'बाट 'ए' डिभिजनमा फर्किएको ब्वाइजले बुधबार थ्री स्टारलाई वर्षको दोस्रो नकआउट फुटबल प्रतियोगिताको क्वाटरफाइनलबाटै घर फर्काएको छ । हारसँगै थ्री स्टारलाई ठूलो धक्का लागेको छ ।

ब्वाइजले पहिलो हाफमा थ्री स्टारलाई चुनौती दिँदै गोलरहित बराबरीमा रोकेको थियो । खेले ५०औं मिनेटमा थ्री स्टार १-० ले अघि बढ्यो ।

डिफेन्डर विराज महर्जनले ३५ यार्ड दूरीबाट पहिलो बारमा उत्कृष्ट गोल गरेका थिए । विराजको प्रहार ब्वाइजका गोलरक्षक राजु योगीलाई समेत छक्याउँदै गोलमा परिणत भएको थियो ।

सो अग्रतालाई थ्री स्टारले लामो समयसम्म जोगाउन सकेन । एक गोलले पछि परेको अवस्थालाई उल्टाउँदै ब्वाइज सेमिफाइनल यात्रा तय गर्न सफल भयो । ब्वाइजले खेलको ६८औं मिनेटमा १-१ को बराबरी गोल गर्‍यो । फर्ममा रहेका स्ट्राइकर तथा यू-१९ राष्ट्रिय टोलीका प्रमुख खेलाडी असीमजंग कार्कीले ब्वाइजलाई १-१ को बराबरीमा ल्याएका हुन् ।

असीमले डिबक्सभित्र प्राप्त पासमा गोल गरेका थिए । उनको सटिक प्रहार बारमा लागेर गोलमा परिणत भयो । त्यसपछि खेलको ७८औं मिनेटमा विनोद लामाले गोल थप्दै ब्वाइजलाई २-१ ले अगाडि राखे । असीमले क्रस गरेको बललाई डिबक्सको दोस्रो कर्नरबाट विनोदले गोल गरेका थिए । विनोदको गोलसँगै थ्री स्टारका खेलाडी आत्तिएका थिए । त्यसपछि राष्ट्रिय खेलाडीले भरिएको थ्री स्टारले खेलमा फर्कने प्रयास गर्‍यो । तर, गोल गर्न नसक्दा थ्री स्टार क्वाटरफाइनलबाटै बाहिरिन बाध्य भयो ।

वैकुण्ठ र दीपकलाई आवास सुविधा

काठमाडौं । सरकारले नेपाली खेलकुदमा कीर्तिमानी खेलाडीद्वय वैकुण्ठ मानन्धर (म्याराथन) र दीपक विष्ट (तेक्वान्दो)लाई २५ लाख रूपैयाँबराबरको आवास दिने भएको छ । सरकारले दक्षिण एसियाली खेलकुद (साग)मा तीनभन्दा बढी स्वर्ण, एसियाली खेलकुद (एसियाड)मा स्वर्णसहित दुई पदक वा ओलम्पिक गेम्सका पदकधारीलाई आवासको व्यवस्था गर्ने निर्णय भएपछि मानन्धर र विष्टले सो सुविधा पाउने भएका हुन् ।

२१ चैत ०६८ मा राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्को ९०औं बोर्ड बैठकले साग, एसियाड तथा ओलम्पिकमा इतिहास रचेका खेलाडीको सन्न्यासपछि २५ लाखबराबरको आवासको व्यवस्था गर्न सरकारलाई प्रस्ताव राखेको थियो । परिषद्को प्रस्ताव २१ महिनापछि अनुमोदन गरिएको हो । सरकारले बुधबार मात्रै कीर्तिमानी खेलाडीलाई आवास सुविधा दिने निर्णय गरेको परिषद्ले जारी गरेको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ । साग इतिहासमा विष्टले कीर्तिमानी रूपमा लगातार चार स्वर्ण जितेका छन् । एनले नवौं, दशौं तथा एघारौं सागमा तेक्वान्दो विधामा लगातार स्वर्ण पदक जितेका थिए ।

नवौं सागमा स्वर्णपदक जित्दा दीपकको खुट्टा भाँचिएको थियो । दीपकले सन् २००२ मा दक्षिण कोरियाको बुसान तथा २००६ मा कतारको दोहामा सम्पन्न १५औं एसियाडमा ब्याक टु ब्याक कास्य पदक जितेका थिए । एसियाडमा लगातार दुई कास्य जित्ने दीपक मात्र एक्लो खेलाडी हुन् । साथै तेक्वान्दोको छनोट चरणबाट ओलम्पिकमा छनोट हुने दीपक पहिलो पुरूष खेलाडी हुन् । दीपकले सन् २००८ मा चीनको बेइजिङमा भएको ओलम्पिकमा छनोट चरण पार गर्दै स्थान पक्का गरेका थिए । तेक्वान्दोकी संगिना वैद्य नेपाली खेलकुद इतिहासकै छनोट चरणको माध्यमबाट ओलम्पिकमा छनोट हुने पहिलो महिला खेलाडी हुन् ।

संगिनाले सन् २००४ को ग्रिसको एन्थेस ओलम्पिकमा छनोटको बाटो अपनाउँदै प्रतिस्पर्धा गरेकी थिइन् । ओलम्पिकमा अहिलेसम्म नेपाली खेलाडीले पदक जितेका छैनन् । तर, सन् १९८८ मा दक्षिण कोरियाको सिउलमा भएको ओलम्पिकमा तेक्वान्दोको प्रदर्शनी खेलमा विधान लामाले कास्य पदक जितेका थिए । त्यसवेला ओलम्पिकमा तेक्वान्दो खेललाई केवल प्रदर्शनीका रूपमा राखिएको थियो । जसका कारण विधानको पदकले मान्यता पाउन सकेन ।

यता दीपकद्वारा कीर्तिमान तोडिनुअघि म्याराथनका प्रसिद्ध धावक मानन्धरले सुरूवाती तीन दक्षिण एसियाली खेकलुदमा स्वर्णपदक जित्दै ह्याट्रिक गरेका थिए । सन् १९८३ बाट काठमाडौंबाट सुरू भएको साफको चौथो संस्करणमा मानन्धरले कास्य पदक हात पारे । कोलकातामा सम्पन्न चौथो साफमा उनको २ घन्टा १५ मिनेट ३ सेकेन्डको कीर्तिमान अहिलेसम्म तोडिएको छैन ।

वैकुण्ठले सन् १९९३ सम्म सक्रिय रूपमा अन्तर्राष्ट्रिय म्याराथनमा प्रतिस्पर्धा गरेका थिए । पुनेमा भएको म्याराथनमा उनी तेस्रो भएका थिए । पुनेको दौडपछि मानन्धर त्यति सक्रिय भएनन् । ६१ वर्षीय मानन्धरले सरकारको निर्णयप्रति आभार व्यक्त गरेका छन् । 'ढिलै भए पनि सरकारले खेलाडीलाई सम्मान गरेको छ,' नयाँ पत्रिकासँग मानन्धरले भने, 'यस निर्णयबाट म निकै खुसी छु, यसबाट कम्तीमा भविष्यका खेलाडीलाई बाटो खुलेको छ ।'

बैंकिङ प्रणालीको संकट टार्न नयाँ व्यवस्था

काठमाडौं । राष्ट्र बैंकले बैंकिङ प्रणालीमा आउन सक्ने जोखिमलाई दृष्टिगत गर्दै लेखा प्रणालीको नयाँ व्यवस्था (वासेल थ्री) लागू गर्ने भएको छ । सन् २००८ मा देखिएको वित्तीय संकटपछि बैंकिङ क्षेत्रको जोखिम व्यवस्थापन गर्न अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा विकास गरिएको वासेल थ्री मापदण्ड राष्ट्र बैंकले बैंक तथा वित्तीय संस्थामा लागू गर्न लागेको हो ।

राष्ट्र बैंकले मंगलबार वासेल थ्रीको आधारमा तयार पारिएको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै सरोकारवालाको रायसुझाव संकलन सुरु गरेको छ । वासेल थ्रीका प्रावधानलाई आवश्यकता र औचित्यको आधारमा क्रमशः लागू गर्दै जाने राष्ट्र बैंकको योजना अनुरूप परामर्श थालिएको राष्ट्र बैंकका प्रवक्ता भाष्करमणि ज्ञवालीले बताए । राष्ट्र बैंकले वासेल थ्री लागू गर्ने सन्दर्भमा गरेको अध्ययनबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाको पुँजीकोष बढी नै रहेको देखिएको छ । 'अध्ययनले वासेल थ्री लागू गर्दा अधिकांश बैंक तथा वित्तीय संस्थाको पुँजीकोष पुग्ने देखिन्छ, थप्नुपर्ने अवस्था छैन,' राष्ट्र बैंक स्रोतले भन्यो । उनले वासेल थ्रीमा राखिएका मापदण्ड बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कार्यान्वयन गर्दा ठूलो भार नपर्ने र लगानीकर्तालाई दिइने लाभांश रोक्नुपर्ने अवस्था नआउने बताए ।

बासेल थ्रीले मुख्य रूपमा बैंक तथा वित्तीय संस्थामा आउन सक्ने लगानीयोग्य रकम (तरलता) जोखिमलाई विशेष ध्यान दिएको छ । सहज अवस्थामा बढी पुँजी निर्माण गर्ने र असहज अवस्थामा त्यसलाई प्रयोग गर्ने मापदण्ड वासेल थ्रीले अपनाएको छ । वासेल थ्रीमा व्यवस्था गरिएका कतिपय मापदण्ड अहिले नै बैंक तथा वित्तीय संस्थाले अपनाइरहेका छन् । वित्तीय क्षेत्रको संस्थागत सुशासनका लागि नेपालमा अहिले वासेल टु पूर्ण रूपमा लागू भइसकेको छ । वासेल कमिटीले आगामी सन् २०१९ सम्ममा वासेल थ्री पूर्ण रूपमा लागू गरिसक्नुपर्ने प्रावधान तोकेको छ । यसैका लागि राष्ट्र बैंकले गृहकार्य सुरु गरेको हो ।

वासेलको अवधारणा नै वित्तीय संस्थाहरु सुरक्षित घेरामा रहेर चलून् भन्ने रहेको र त्यसैका लागि समयक्रमअनुसार त्यसका मापदण्ड परिमार्जन हुँदै जाने पूर्वगभर्नर दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्रीले बताए । वित्तीय संस्थालाई सचेत र जिम्मेवार बनाई सक्षम बनाउन यसले सहयोग गर्ने उनले बताए । 'सबै क्षेत्रका वित्तीय संस्थामा वासेलका मापदण्ड समान रूपमा लागू हुन्छन् भन्ने होइन,' उनले भने, 'वित्तीय व्यवस्था सुदृढ भएको ठाँउमा यसले काम गर्छ ।'

/Elg va/

पर्वतीय चलचित्र महोत्सव सुरू

काठमाडौं। अन्तर्राष्ट्रिय पर्वतीय चलचित्र महोत्सव बुधबारदेखि राजधानीको राष्ट्रिय सभागृहमा सुरू भएको छ । महोत्सवको अमेरिकी फिल्मकर्मी तथा पर्वतारोही डेभिड ब्रेसर्सले उद्‌घाटन गरे । महोत्सव उद्‌घाटनपछि आइम्याक्स प्रविधिको विश्वप्रसिद्ध फिल्म 'एभरेस्ट'का सहनिर्देशक डेभिडले नेपाली फिल्मको उन्नति भएकोमा तारिफ गरे ।

उनले भने, '२०-२२ वर्षअघि नेपालमा फिल्म खिच्न प्रशस्त क्यामेरा नै थिएन, अहिले नयाँ-नयाँ फिल्मकर्मीले आफ्ना कथालाई आकर्षक शैलीमा देखाउन पाइरहेका छन्, फिल्ममा अझै प्रगति गर्नुहोला ।' महोत्सवको पहिलो दिन सहारा शर्माद्वारा निर्देशित फिल्म 'इन्द्रेणी खोज्दै जाँदा'को वर्ल्ड प्रिमियर गरियो । फिल्ममा तीन दाजुबहिनीले काठमाडौंमा अभावपूर्ण जीवनका बीच गर्ने संघर्षको कथा समेटिएको छ ।

उद्‌घाटनकै दिन अन्तर्राष्ट्रिय पर्वत दिवसको उपलक्ष्यमा विश्व वन्यजन्तु कोषसँग मिलेर महोत्सवमा आयोजित 'वी आर अल कनेक्टेड' शीर्षकको सर्ट फिल्म प्रतियोगिताका विजेतासमेत घोषणा गरिएको छ । प्रतियोगितामा सुरेन्द्र प्रजापतिको 'नाउ', टिम आयुषको 'ऊर्जा' र निमेष श्रेष्ठको 'च्वाइस' फिल्म क्रमशः प्रथम, द्वितीय र तृतीय भए ।

२० देशका ४७ फिल्म समावेश महोत्सवको दोस्रो दिन बिहीबार नेपालका 'बियोन्ड दि गेट्स अफ फु', 'हेलिकोप्टर रेस्क्युर इन द हिमालय' र 'बालकृष्ण सम' फिल्म प्रदर्शन गरिनेछ । राष्ट्रिय सभागृहकै दुइटा हलमा एकसाथ चल्ने महोत्सवमा बिहीबार इरान, डेनमार्क, मेक्सिको, भारत, क्यानडा र अमेरिकाका फिल्म पनि देखाइनेछन् । नेपालमा अहिले र विगतमा चलेका रेल्वेबारे बेलायतका जोन वाल्ड्नले प्रवचन दिने कार्यक्रम पनि दोस्रो दिन राखिएको छ ।

महोत्सवमा यस वर्ष तीन सदस्यीय अन्तर्राष्ट्रिय निर्णायक मण्डल (जुरी)ले अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धाका विजेताको छनोट गर्नेछ र विजेतालाई क्रमशः १५००, १००० र ५०० अमेरिकी डलर पुरस्कार दिइनेछ ।

महोत्सवमा नेपाल पानोरामा सेक्सनमा उत्कृष्ट डकुमेन्ट्रीलाई २५ हजार र उत्कृष्ट फिक्सन फिल्मका लागि २५ हजार रुपैयाँ पुरस्कार राशिको व्यवस्था गरिएको छ । त्यस्तै, दर्शकको मतका आधारमा कुनै एक फिल्मलाई अडियन्स अवार्ड पनि प्रदान गरिनेछ । आइतबारसम्म चल्ने पाँचदिने महोत्सवमा नेपालका युवा फिल्मकर्मीका फिल्मलाई नेपाल प्यानोरमा सेक्सनमा प्रदर्शन गरिनेछ ।

पुन्टे बन्दै संयम

काठमाडौं। बालकलाकार हुँदै सुरज सुब्बा निर्देशित 'सायद' फिल्मबाट हिरोका रूपमा डेब्यु गरेका संयम पुरी पुन्टे बनेका छन् । संयम उचाइ घटाएर पुन्टे बनेका भने होइनन् । उनले त सुवास कोइरालाको निर्देशनमा बन्ने नयाँ फिल्म 'पुन्टे परेड'मा शीर्ष भूमिका निभाउँदै छन् ।

निर्माता हरि महतले बुधबार राजधानीमा प्रेस मिट गरी पुन्टे परेडको घोषणा गरेका हुन् । किशोरकिशोरीका सपनाको विषयमा केन्द्रित रहने फिल्ममा संयमका अलावा एन्जिला दाहाल, नट्टु शाह, रवीन्द्र खड्का, गीता अधिकारीलगायतले अभिनय गर्नेछन् । निर्देशक सुवासका अनुसार पुन्टे परेडको सुटिङ पुसबाट थालिनेछ ।

झोलेले थाल्यो पब्लिसिटी

काठमाडौं। केही समयअघि नै गीत रिलिज गरिएको दीपेन्द्र के खनाल निर्देशित फिल्म झोलेको प्रदर्शन मिति तोकिएको छ । झोले युनिटले मंगलबार राजधानीमा प्रेस मिट गरी फिल्म ९ फागुनमा प्रदर्शन हुने जानकारी दियो । सोहीअनुसारै झोलेले प्रचारप्रसार पनि सुरु गरेको छ ।

कार्यक्रममा झोलेको प्रोमो र गीत पनि प्रदर्शन

गरिएको थियो । निर्देशक दीपेन्द्रले झोले व्यंग्यात्मक कथामा पूर्ण मनोरञ्जक बनेको बताए । 'फिल्मले प्रचुर मात्रामा व्यंग्य हानेको छ,' उनले भने, 'व्यंग्यसँगै हाँसो र सन्देश पनि प्रस्तुत गरिएको छ । दर्शकलाई हलमा बाँधिराख्नेमा विश्वस्त छु ।' कार्यक्रममा दयाहाङ राईले झोलेले आफ्नो करिअरमा नयाँ अध्याय थप्ने बताए । टेकेन खड्काले निर्माण गरेको फिल्ममा दयाहाङका साथमा प्रियंका कार्की र अर्जुन गुरुङ प्रमुख भूमिकामा छन् । आस्मा फिल्म्सको ब्यानरमा बनेको फिल्म पुरुषोत्तम प्रधानले खिचेका हुन् ।

स्टार एफएम म्युजिक अवार्ड हुने

काठमाडौं। स्टार एफएमले म्युजिक अवार्ड गर्ने भएको छ । एफएमले मंगलबार राजधानीमा पत्रकार सम्मेलन गरी आफ्नो १०औं वार्षिकोत्सवको अवसर पारेर ब्लु डाइमन्ड स्टार एफएम म्युजिक अवार्ड गर्न लागेको जानकारी दिएको हो ।

नेपाली संगीतकर्मी स्रष्टाको सम्मानमा अबदेखि हरेक वर्ष आयोजना गरिने अवार्डमा राष्ट्रिय भावनाको गीत, नव प्रतिभा दोहोरी, नव प्रतिभा सुगम संगीत, उत्कृष्ट पप गायक-गायिका, पप संगीतकार, समूह गायन, चलचित्र गीतकार, पार्श्व गायक-गायिका, पार्श्व संगीतकार, लोकदोहोरी शब्द, लोकदोहोरी गायक-गायिका, दोहोरी भाका, युगल गायन, ध्वनि मुद्रण, संगीत संयोजन, सुगम गीतकार-संगीतकार, गायक-गायिका, उत्कृष्ट एल्बमलगायत २४ विधा छन् । अवार्डमा बेस्ट अफ दी बेस्ट सर्जक सम्मान र एकजनालाई लाइफटाइम अचिभमेन्ट अवार्डसमेत प्रदान गरिनेछ । एफएमका अध्यक्ष प्रदीपकुमार उदयले अवार्ड भव्यताका साथ आयोजना गरिने बताए । कार्यक्रम विविध सांगीतिक प्रस्तुतिका साथ माघ २० गते राजधानीको प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा आयोजना हुनेछ । आयोजक स्टार एफएमले अवार्डका लागि ५ पुसभित्र आफ्ना गीत दर्ता गरिसक्न स्रष्टालाई अनुरोध गरेको छ ।

skt/ 6

सेन्चुरी बैंकको साधारणसभा

काठमाडौं। सेञ्चुरी कमर्सियल बैंकको तेस्रो वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न भएको छ । बैंकअध्यक्ष डा. प्रफुल्लकुमार काफ्लेको अध्यक्षतामा सम्पन्न साधारणसभाले गत आवको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनसहित ०७० असारमसान्तको वासलात र तथा नाफा-नोक्सानलगायत विवरण पारित गरेको बैंकले जनाएको छ ।

बैंकले चालू आवको प्रथम त्रैमासिकसम्म निक्षेप १२ अर्ब ९३ करोड संकलन र कर्जा ९ अर्ब ९२ करोड प्रवाह गरी ३.५० करोड सञ्चालन मुनाफा आर्जन गर्न सफल भएको साधारणसभामा जानकारी दिइएको थियो । बैंकका हाल मुलुकभर ३१ शाखा सञ्जाल, २० एटिएम र ५ वटा शाखारहित बैंकिङ सेवा रहेका छन् । बैंकले सर्वसाधारणका लागि ९२ करोडको सेयर जारी गर्ने तयारी अन्तिम चरणमा पुऱ्याएको बताएको छ ।

सिटिजन्सको शाखारहित बैंकिङ सेवा

काठमाडौं। सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनलले मुलुकका दुर्गमस्थलका बासिन्दालाई अत्याधुनिक बैंकिङ सेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले सञ्चालनमा ल्याएको शाखारहित सेवा थप एक स्थानमा विस्तार गरेको छ । बैंकले ४२औं शाखाका रूपमा झापाको शिवगञ्जमा शाखारहित बैंकिङ सेवा सुरू गरेको हो ।

मुलुकका प्रत्येक अञ्चलबाट कम्तीमा एउटा शाखारहित बैंकिङ सेवा प्रदान गर्ने लक्ष्य लिएको बैंकले निकट भविष्यमै शाखारहित बैंकिङ सेवा संख्या ५० पुऱ्याउने तयारी गरेको प्रमुख सञ्चालन अधिकृत गणेशराज पोखरेलले बताए ।

ओम् शिवाको साधारणसभा

काठमाडौं। ललितपुरमा कार्यालय रहेको ओम् शिवा बहुमुखी सहकारी संस्थाको १३औं वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न भएको छ । साधारणसभा उद्‌घाटन ब्रह्मकुमारी राजयोग सेवा केन्द्र नेपालका निर्देशक प्रमुख ब्रह्मकुमारी राज दिदीबाट भएको थियो ।

संस्थाले आव ०६९/७० मा २८ करोड १० लाख बचत निक्षेप संकलन गरी २२ करोड ५ लाख कर्जा सापट र लगानीतर्फ ६ करोड ७६ लाख प्रवाह तथा मुनाफा २८ लाख ७२ हजार आर्जन गरेको साधारणसभामा जानकारी दिइएको थियो । सेयरधनीलाई साढे ९ प्रतिशत लाभांश वितरण गर्ने प्रस्तावसमेत साधारणसभाबाट पारित भएको संस्थाका कार्यकारी अध्यक्ष ईश्वरबहादुर रघुवंशीले बताए ।

होन्डा-लाइफ स्टाइल थापालाई

काठमाडौं। नेपालका लागि होन्डा मोटरसाइकलको अधिकृत वितरक स्याकार ट्रेडिङ कम्पनी प्रालिले दसैं र तिहारको अवसर पारेर आफ्ना उपभोक्तामाझ योजना सञ्चालन गरेको ग्राहक योजनाको विजेता घोषणा गरेको छ । होन्डा ब्रायो कार पाउने भाग्यशाली ग्राहकमा सिद्धार्थ नगरपालिका २, भैरहवा निवासी आशा थापा भएकी छिन् । उनको लक्की कुपन नम्बर '३५१६१०४२' रहेको कम्पनीले मंगलबार जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

योजना अवधिमा होन्डा मोटरसाइकलको बिक्री बढेर १५ हजार थानसम्म पुगेको कम्पनीले जनाएको छ । यो साढे दुई महिनाको अवधिभरकै सबभन्दा बढी बिक्री संख्या भएको कम्पनीले जनाएको छ । यस अफरअन्तर्गत कुनै पनि होन्डा मोटरसाइकल र स्कुटरको खरिदमा ग्राहकले एउटा स्क्र्याच कार्ड र बम्पर ड्र कुपन प्राप्त गर्थे । स्क्र्याच कार्डले ४ हजारदेखि १ लाख रुपैयाँसम्मको नगद पुरस्कारका साथै ५ वर्षसम्म फ्री सर्भिसिङ र स्पेयर पार्टमा १० प्रतिशत छुट पाउने ग्यारेन्टी गरेको थियो ।

मैत्रीय बचतको छैटौं साधारणसभा

काठमाडौं। मैत्रीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडको छैटौं वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न भएको छ । पूर्वगभर्नर डा. तिलक रावलको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न उक्त साधारणसभामा संस्थाका अध्यक्ष बालमुकुन्द उपाध्यायले वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेका थिए । त्यस्तै, संस्थाका सचिव सुमन सिलवाल र कोषाध्यक्ष दिवाकर सिलवालले प्रतिवेदन पेस गरेका थिए । पूर्वगभर्नर रावलले तरलतालाई समयमै व्यवस्थापन गरेमा समस्या नपर्ने भन्दै निक्षेपलाई व्यवस्थापन गरी उत्पादनशील कार्यमा लगाउनुपर्ने बताए । त्यस्तै, वरिष्ठ पत्रकार देवप्रकाश त्रिपाठीले केही संस्थाका कारण धेरै सहकारीलाई अप्ठ्यारो परेको बताए ।

अध्यक्ष उपाध्यायले संस्थालाई सक्षम, गतिशील र दिगो रूपमा अघि बढाउन उच्च प्रविधिको प्रयोग र सदस्यको चाहना र सल्लाहबमोजिम वित्तीय स्रोत र साधनलाई अधिकतम प्रयोग गर्दै संस्थालाई अघि बढाउने प्रतिबद्धता जाहेर गरेका थिए । कोषाध्यक्ष सिलवालले आव ०६९/७० को आयव्ययको जानकारी गराएका थिए । सिलवालले संस्थाले लिने बचत, निक्षेप रकममा समयसापेक्ष रूपमा ब्याजदर परिवर्तन गरिएको र गत आवको तुलनामा यो वर्ष सन्तोषजनक वृद्धि भएको जानकारी गराएका थिए ।

हिमस्टारका नयाँ हिटर

काठमाडौं। हिम इलेक्ट्रोनिक्सले नेपालमा उत्पादन र बिक्री-वितरण गर्दै आएको हिमस्टार ब्रान्डका पाँच नयाँ मोडल बिक्री सुरु गरेको छ । कम्पनीले सानो आकारका तीन नयाँ इलेक्ट्रिक हिटरका साथै ग्यासबाट सञ्चालन हुने एउटा नयाँ हिटर बजारमा बिक्री सुरु गरेको हो ।

कम्पनीले बिजुली र ग्यास दुवै विकल्पको एउटा नयाँ हिटर पनि बजारमा ल्याएको छ । बन्द गरेको आगो निभ्न लागेमा वा हिटर बालेको कोठामा अक्सिजन मात्रा कमी भए हिटरमा प्रयोगकर्तालाई संकेत दिने प्रणाली राखिएको कम्पनीको भनाइ छ । हिटरमा तीन तहबाट तापक्रम नियन्त्रण गर्ने सुविधा रहेको कम्पनीको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

संविधानसभा...

सम्बोधन हुने विश्वास भट्टराईले लिएका छन् । एमाओवादी मंसिर ४ मा सम्पन्न भएको संधिवानसभाको दोस्रो निर्वाचनमा नराम्रोसँग पराजित भएपछि गोलमेच सम्मेलन गर्न तयार भएजस्तो देखिएको छ । संविधानसभाको चुनाव अघि नै नेकपा-माओवादीले गोलमेच सम्मेलन गर्न माग गरेको भएपनि त्यसलाई एमाओवादीले ठाडै अस्वीकार गरेको थियो । नेकपा-माओवादीले गोलमेच सम्मेलनको माग गर्दै लामो समयसम्म संघर्षका कार्यहरू अगाडि बढाएपनि एमाओवादीकै हठका कारण गोलमेच सम्मेलन हुन सकेको थिएन । नेकपा-माओवादीले संविधानका अन्तरवस्तुमा चुनाव अघि नै निर्णय गरौं अनि चुनावमा जाऔं भनेको थियो । तर, त्यसलाई एमाओवादीले स्वीकार गर्न सकेको थिएन ।

पहिलो संविधानसभामा पनि चार दलीय उच्चस्तीय राजनीतिक संयन्त्र बनाएर संविधानका कतिपय विषयहरूमा सहमति गरिएको थियो । तर पनि संविधान निर्माण हुन सकेन । जनताले आफ्ना प्रतिनिधि चुनिसकेका छन् । अब फेरि सहमतिका नाममा संविधानसभा बाहिरबाटै संविधानका विषयमा सहमति गर्ने अनि सार्वभौमसत्ता सम्पन्न भनिएको संविधानसभालाई उपेक्षा गर्दै सभासदहरूलाई फड्केका साक्षीका रूपमा मात्र राख्ने प्रयासमा एमाओवादी लागेको खण्डमा चुनाव सम्पन्न भएको वा जनताले आफ्ना प्रतिनिधि रोजेको कुनै अर्थ रहँदैन । जे जे निर्णय हुनु पर्ने हो त्यो सबै संविधानसभाबाटै हुनुपर्छ । जनताका प्रतिनिधिहरूले आफ्ना कुरा राख्न पाउनु पर्छ । संविधानसभाबाटै पारित गरिएको विषयमा मात्र जनताले विश्वास गर्न सक्छन् । कुनै अँध्यारो कोठामा बसेर केही दलका शीर्ष नेताहरूले गरेका निर्णयहरू सार्वभौमसत्ता सम्पन्न संविधानसभाले जस्तोका तस्तै स्वीकार गर्नुपर्छ भन्नु संविधानसभालाई केही दलका शीर्ष नेताहरूले दास बनाउन खोज्नु मात्र हो ।

पहिलो संविधानसभामा पनि सहमतिको माला निकै जपिएको थियो । सहमतिका नाममा कहिले पाँचतारे होटल त कहिले रिसोर्टमा केही दलका नेताहरूले डिनर खाएर निकै तामझामका साथ वार्ता गरेका थिए, तर ती सबै वार्ता र सहमतिहरू निरर्थक सावित भए, त्यसैको परिणाम थियो, संविधानसभा विघटन । अहिले फेरि त्यसै अनुरूपको नाटक मञ्चन गर्ने प्रयास गरिँदैछ । संविधानसभा बाहिरबाट संविधानका अन्तरबस्तुमा सहमति गरी संविधानसभाबाट त्यसलाई पारित गराएको खण्डमा संविधानसभामा पुगेका जनताका प्रतिनिधिहरूको काम भनेको ताली ठोक्ने मात्र होइन, उनीहरूले आ-आफ्ना कुरा राख्न पाउनु पर्छ । केही दलका केही शीर्ष नेताहरूले संविधानसभा बाहिर गएर गरेका निर्णयहरू सभासद्हरूले किमार्थ स्वीकार गर्नु हुँदैन, यदि यस्तो भएमा सार्वभौमसत्ता सम्पन्न संविधानसभा र जनताकै अपमान हुन्छ भन्ने सभासदहरूले बुझ्नु जरूरी रहेको छ ।

प्रचण्डको...

पुनरावृत्ति हुनेछ भनेर त्रासदीको वातावरण बनाइदिएका छन् । एमाओवादी चुनावमा धाँधली भएकै हो भन्ने सन्देश देशैभरी पुऱ्याउने अभियानको कार्यक्रम बनाउन थालेको खबर छ ।

प्रचण्ड संविधानसभाको वैठक नै हुन नदिने रणनीतिमा छन् भन्ने प्रचार भएको छ । एमाओवादी समानुपातिकसहित संविधानसभामा गएन भने के हुन्छ ? कानुनी बहस सुरू भएको छ । प्रचण्डको धरापले सरकार गठन, संविधान निर्माणमात्र होइन सम्पूर्ण लोकतान्त्रिक प्रक्रिया नै अवरूद्ध हुन पुगेको छ । प्रचण्डका कारण संविधानसभामा देखिएको खिचलोले दोस्रो संविधानसभाको निर्वाचन पनि परिणामविहीन हुने खतरा बढेर गएको छ ।

कमल थापा...

भनेर आश्वासन बाँड्न थालेका छन् ।

असन्तुष्टहरू भन्छन् - अध्यक्ष थापाले हुकुमी शैली अपनाए, पार्टीलाई यहाँसम्म ल्याइपुऱ्याउन तन, मन र धन लगाउनेहरूको बेइज्जत भएको छ । उनीहरूको आरोप छ- पार्टीका साधारण सदस्यसमेत नभएका व्यक्तिलाई सभासद्मा मनोनित गरिएको छ । मनोनयनमा नातावाद, कृपावाद अपनाइयो । केही सभासद् पद व्यापारीलाई बेचिएको छ ।

यसैबीच अध्यक्ष कमल थापाले हिन्दू राष्ट्र र संवैधानिक राजतन्त्र छाडेको आरोप सामाजिक सञ्जाल र पत्रपत्रिकाहरूमा बढ्दै गएको देखिन्छ । अनलाइन खबरले थापाको अन्तर्वार्ता प्रशारित गरेको छ र अन्तर्वार्तामा राजतन्त्र र हिन्दू धर्मका बारेमा सहमतिमा जान सकिन्छ भनेको विषयले राप्रपा नेपाल बैचारिक विचलन भएको अर्थ लगाउनेहरू पनि छन् । स्पष्ट रूपमा अध्यक्ष कमल थापाले नबोल्दा- अन्यौल सिर्जना हुन गएको छ । यसैबीच 'माइलाबाजे' ले आफ्नो अनलाइन लेखमा कमल थापालाई बधाई दिएका छन् । यो बधाई व्यङ्ग हो कि के हो ? प्रष्ट छैन । यता राप्रपा नेपालले संविधानसभाको पहिलो दिनदेखि संवैधानिक राजतन्त्र र हिन्दू राष्ट्र पुनस्थापनाको संकल्प कसरी सुरू गर्नेछन् भनेर नेपाली जनता प्रतिक्षा गरिरहेका छन् ।

मधेसवादी..

अहिले मधेसवादी दलहरू कता जाने भन्ने दुविधामा परेका छन् । कांग्रेस-एमाले तिर लाग्ने कि चुनावमा धाँधली भयो भनेर छानविनको माग गदै आएको एमाओवादीतिर लाग्ने भन्नेमा मधेसवादी दलहरू विभाजित भएका छन् । विजयकुमार गच्छदारले नेतृत्व गरेको मधेसी जनअधिकार फोरम लोकतान्त्रिक र शरतसिंह भण्डारीले नेतृत्व गरेको राष्ट्रिय मधेस समाजवादी पार्टी संविधानसभामा ठूलो पार्टी बनेको कांग्रेसतिर नजिएका छन् । गच्छदारले त कांग्रेस सभापति सुशील कोइरालालाई भेटेरै आफ्नो पार्टी सहयोग गर्न तयार रहेको बताइसकेका छन् । उनले कांग्रेसको नेतृत्वमा बन्ने सरकारलाई आफ्नो पार्टीको सहयोग रहने बताएका छन् भने भण्डारीले समेत कोइरालालाई भेटेर सहयोग गर्ने बचन दिइसकेका भएपनि महन्थ ठाकुरको नेतृत्वमा रहेको तराई मधेस लोकतान्त्रिक पार्टी, उपेन्द्र यादवले नेतृत्व गरेको फोरम नेपाल, राजेन्द्र महतोले नेतृत्व गरेको सद्भावना पार्टी, महेन्द्र यादवले नेतृत्व गरेको तराई मधेस सद्भावना पार्टी र राजकिशोर यादवले नेतृत्व गरेको मधेशी जनअधिकार फोरम गणतान्त्रक भने एमाओवादीसँग गठबन्धन नै गरेर संघर्षमा जानु पर्ने अडानमा रहेका छन् ।

तर तमलोपा र सद्भावनामा पनि चुनाव जितेकाले कांग्रेस-एमालेसँग सहकार्य गरेर अगाडि बढ्न दबाब दिइरहेका छन् भने चुनाव हारेका नेताहरू एमाओवादीसँगै बस्नु पर्ने अडानमा रहेका छन् । तमलोपाका प्रवक्ता एवं रूपन्देही-६ बाट विजयी सर्वेन्द्रनाथ शुक्ल र कपिलवस्तुबाट विजयी वृजेशकुमार गुप्ताले ठूला दलसँग मिलेर अघि बढ्नु पर्ने धारणा अघि सारेपनि नवलपरासी-६ मा पराजित भएका तमलोपाका उपाध्यक्ष हृदयश त्रिपाठीलगायतका केही हरूवा नेताहरूले एमाओवादीसँगै बस्नुपर्ने अडान लिएका कारण तमलोपामा पनि विवाद चुलिएको छ ।

शुक्लका अनुसार चुनावमा धाँधली भएको छ भनेर आफूहरूको चित्त नबुझे पनि एमाओवादीले भनेजस्तो संविधानसभा नै बहिष्कार गर्न नहुने पक्षमा आफूहरू रहेको भन्दै परिणाम चित्त नबुझेमा छानविन हुनुपर्छ, तर त्यसका लागि धाँधली भएको ठोस प्रमाण ल्याउन सक्नु पर्छ । धाँधली भयो भनेर मात्र पुग्दैन, आफूहरू संविधानसभामा गएपनि सरकारमा भने सहभागी नहुने शुक्लको दाबी छ । अर्को तर्फ शरतसिंह भण्डारीले भने विजय गच्छदार र महन्थ ठाकुरको नेतृत्वमा रहेको पार्टीसँग एकताका लागि आग्रह गर्दै लिखित व्यक्तव्य नै निकालेका हुनाले केही मधेसवादी दलहरू फेरि एक हुन सक्ने सम्भावना बढेको छ । स्मरण रहोस् मधेसवादी दलहरूको संविधानसभामा सबैभन्दा बढी संख्या विजय गच्छदारको पार्टीसँग १४ सिट रहेको छ भने महन्थ ठाकुर र उपेन्द्र यादवसँग पनि केही सिट भएको हुनाले अब उनीहरू एकताका लागि प्रयासरत रहेपनि उप्रेन्द्र यादव र गच्छदारको पार्टीबीच एकता हुने सम्भावना न्यून रहेको एक मधेसवादी दलका नेताले बताएका छन् ।

अधिकारी...

व्यापक दबाबपछि उजुरी दर्ता गरिएको थियो । किटानी जाहेरीमा छविलाल पौडेल, भीमसेन पौडेल, विष्णु तिवारी, कालिप्रसाद अधिकारी, सीता अधिकारी र रामप्रसाद अधिकारीले अपहरण गरी हत्या गरेको आरोप दाजु नुरप्रसादसले लगाएका थिए । अहिले पत्राउ परेका पौडेल किटानी जाहेरीमा परेका ११ जना मध्येका एक हुन् ।

आफ्ना छोरा कृष्णप्रसाद अधिकारीको हत्यामा संलग्न भएकाहरूलाई पत्राउ गरी कानुनी कारबाहीको माग गर्दै उनका बाबु नन्दप्रसाद र आमा गंगामाया अधिकारी आमरण अनशनमा लामो समयसम्म बसेका थिए । तर तत्कालीन अवस्थामा एमाओवादीका नेता डा.बाबुराम भट्टराई प्रधानमन्त्री रहेका हुनाले उनकै दबाबमा बाबुआमालाई पागल बनाउन खोजिएको थियो । पटक-पटक उनीहरूलाई पत्राउ गर्दै कहिले प्रहरी कार्यालय त कहिले मानसिक अस्पतालमा भर्ना गरिएको थियो । खिलराज रेग्मीको नेतृत्वमा सरकार गठन भएपश्चात अधिकारी दम्पती आमरण अनशनमा बसेपछि हत्यामा संलग्न भएको आरोपमा किटानी जाहेरीमा परेका रामप्रसाद अधिकारीलाई पत्राउ गरे पनि प्रमाण नपुगेको भन्दै प्रहरीले २५ दिन हिरासतमा राखेर अदालत नै नपुऱ्याई रिहा गरेपछि फेरि अधिकारी दम्पति वीरअस्पतालमै आमरण अनशनमा बसेका छन् ।

हत्या गरिएका कृष्णप्रसाद अधिकारीका दाजु नुरप्रसाद अधिकारीका अनुसार अहिले पत्राउ गरिएका पौडेल भने हत्या निकट संलग्न भएको बताउँछन् । यस पटक पत्राउ गरिएका पौडेलबाट हत्याको बारेमा धेरै कुरा खुल्ने र अदालतबाट आफूहरूले न्याय पाउने बताउँदै आफ्ना बाबुआमाको अवस्था ज्यादै नाजुक भएको हुनाले अबिलम्ब न्यायिक प्रक्रिया अघि बढाउनु पर्ने उनले बताएका छन् । अस्पतालमा आमरण अनशनमा बसेका अधिकारी दम्पत्तिको अवस्था नाजुक रहेको भन्दै विभिन्न मानवअधिकारवादी संघसंस्थाहरूले सरकारको ध्यानाकर्षण समेत गराइसकेका अवस्थामा पौडेललाई पत्राउ गर्नुले अधिकारी दम्पत्ति बाँच्ने आशा पलाएको छ ।

आफ्ना भाइको हत्या भएको जाहेरी दिने दाजु नुरप्रसाद लगायतका परिवारलाई ज्यान मार्ने धम्की आएपछि परिवारका सबै सदस्यहरू २०६४ पुस १० गतेदेखि घरखेत छोडी हाल विस्थापित अवस्थामा रहेका छन् । राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले समेत अधिकारी हत्याको अनुसन्धान गरी दोषीउपर कारबाही चलाउन र पीडितलाई उचित क्षतिपूर्ति दिएर घर फर्कन सक्ने वातावरण मिलाउन सरकारलाई निर्देशन दिएपनि त्यो आजसम्म कार्यान्वयन हुन सकेको छैन । आयोगले २०६५ चैत्र २३ गते नै सरकारलाई त्यस्तो निर्देशन दिएको थियो । सरकारले २०६५ चैत्र २९ गते सशस्त्र द्वन्द्वकालीन मुद्दामा कारबाही अगाडि नबढाउने निर्णय गरेको हुनाले अधिकारी हत्या प्रकरणमा कानुनी जटिलता देखिएकाले प्रहरीले यसअघि कारबाही प्रक्रिया बिचमै रोकेको थियो, तर अधिकारी दम्पति छोराका हत्याराहरूलाई कारबाही हुनुपर्ने माग राख्दै आमरण अनशनमा बसेपछि सरकारलाई कारबाही गर्न दबाब परेको थियो । अब हेर्न बाँकी छ अधिकारीका हत्यारालाई कारबाही हुन्छ कि हुँदैन । यदि कारबाही नभए, अधिकारी दम्पतिको मृत्यु भएमा त्यसको जिम्मेवारी सरकारले लिन्छ कि लिँदैन ।

अहिले किन...

संविधानसभाको विधिवत रूपमा गठनका लागि यी दलहरूलाई हतार नभएको हो भनेर किन नबुझ्ने ? तर चौथो शक्तिका रूपमा उदाएको राप्रपा नेपाल, जसको उद्देश्य नै राजासहितको प्रजातन्त्र र हिन्दू धर्मको स्थापना गर्नु रहेको (?) छ, ले चाहिँ अलि ज्यादा संवेदनशील भएर समयमै समानुपातिक तर्फको आफ्ना उम्मेदवारहरूको नामावली निर्वाचन आयोगलाई बुझाएर आफूलाई एउटा जिम्मेवार पार्टीको रूपमा प्रस्तुत गर्ने जमर्को गरेको छ ।

भन्नुपर्दा नेपाली जनतालाई गणतन्त्र र लोकतन्त्रका बारेमा मिठामिठा कुराहरू गरेर जनताको मन जित्न (!) सफल भएकाहरू अब वास्तविक रूपमा उदांगिएका छन् । यिनको मनसुवा नेपाल र नेपालीको भलाईका लागि छँदैछैन । विश्वास गरौँ, सिर्फ शाहवंशीय राजतन्त्र र हिन्दू धर्मको समाप्ति नै यिनको मूल उद्देश्य थियो र त्यो काम सकिएपछि यिनीहरूमा अनेक किसिमका बहानाहरू आउन थाले । पहिलो संविधानसभा विघटन गर्दाखेरी एउटा बहाना, र अहिले दोस्रो संविधानसभाको निर्वाचनपछि अर्को बहाना । कसैमा निर्वाचनमा धाँधली भयो भन्ने बहाना पलायो भने कसैमा समानुपातिकतर्फको उम्मेदवारहरूको नामावलीमा छलफल गर्न बाँकी छ भन्ने बहाना प्रष्फुटित भयो ।

भन्ने नै हो भने नयाँ संविधान निर्माणका लागि सबै कामहरू तदारूकताकासाथ अगाडि बढ्नु पर्ने हो । त्यस्तो किन भइरहेको छैन । निर्वाचनको (कथित) धाँधलीका सम्बन्धमा उच्चस्रतीय आयोग गठनको माग, नयाँ राष्ट्रपतिको चयन हुनुपर्ने माग, बहुमतीय कि सहमतीय प्रणाली भन्ने विवाद यी अहिले उठाउनु पर्ने मुद्दाहरू हुन् ? सबैको, खासगरी कथित प्रमुख तीन दल र मधेसवादीदलहरूको लक्ष्य लोकतान्त्रिक संविधान निर्माण गर्नु हो भने यो साझा लक्ष्यलाई पुरा गर्न यिनलाई किन हतार छैन, किन दिनहुँ नयाँ नयाँ विवादहरू आइरहन्छन् ? फेरि पनि भनौं यहाँ लक्ष्य भनेको शाहवंशीय राजतन्त्र र हिन्दू धर्मको समाप्ति मात्र थियो । त्यो काम सकिइसकेपछि अरू त किन चाहियो र ? के को संविधान ? के को शान्ति ?

दाहाल अब संविधानसभामै लड्ने

काठमाडौं । मंसिर ४ मा सम्पन्न संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचनमा व्यापक धाँधली भएको आरोप लगाउँदै निर्वाचन परिणामलाई नस्वीकार्ने धम्की दिँदै आएका एमाओवादीका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल मंसिर २१ गते आफूले चुनवा जितेको सिराहको क्षेत्र नं. ५ मा पुगेर विजयीऱ्यालीमा सहभागी भएका छन् । दाहाल त्यहाँ पुग्दा एमाओवादीका कार्यकर्ताहरूले दाहाललाई अविरजात्रा गर्दै फुलमालाले स्वागत गरेका थिए । सो अवसरमा दाहालले आफ्ना कार्यकर्तासँगै विजयऱ्याली समेत गरेका थिए ।

संविधानसभाको निर्वाचनमा व्यापक धाँधली भएको भन्दै त्यसको छानविन गर्न एमाओवादीले आफ्नो पार्टीका नेता वर्षमान पुनको संयोजकत्वमा एक छानविन समिति नै बनाएको थियो । पुन संयोजक रहेको समितिले आफ्नो प्रतिवेदन अध्यक्ष दाहाललाई बुझाएको भोलिपल्टै अध्यक्ष दाहाल सिराहा क्षेत्र नं. ५ मा पुगेका छन् । पुन समितिले धाँधली भएको केही प्रमाण पाउन सकेको थिएन । उसले बढो सुक्ष्म ढंगले धाँधली गरिएको, मतदान केन्द्रबाट मतपेटिका फेरबदल गरेको आरोप मात्र लगाएको थियो । त्यस विषयमा नेपाली सेनाले लिखित वक्तव्य नै प्रकाशित गरेर एमाओवादीको आरोपलाई ठाडै अस्वीकार गरिसकेको अवस्थामा दाहाल आफ्नो चुनावी क्षेत्रमा पुगेर विजयोत्सव समेत मनाएका छन् ।

आफ्ना कार्यकर्ताहरूलाई सिरहा क्षेत्र नं. ५ मा सम्बोधन गर्दै अध्यक्ष दाहालले विभिन्न षड्यन्त्रका कारण आफ्नो पार्टीले सोचेजस्तो परिणाम ल्याउन नसकेको बताउँदै अब एमाओवादी सहमतिका आधारमा अघि बढ्ने आफ्नो पार्टीको नीति नै रहेको बताएका थिए । कांग्रेस र एमालेसँग सहकार्य गर्दै संविधान निर्माणका लागि अघि बढ्छौं, तर त्यसका लागि निर्वाचनमा भएको धाँधलीका बारेमा निष्पक्ष छानविनका लागि उच्चस्तरीय समिति गठन हुनुपर्ने हाम्रो मागलाई सरकार र सरोकारवालाहरूले स्वीकार गर्नै पर्दछ । यदि त्यसो नभएमा आफ्नो पार्टीसँग सडकमा उत्रनुबाहेक अन्य विकल्क नरहेको बताएका थिए । पहिचानसहितको संघीयता र मधेसी, दलित, जनजातिको अधिकार स्थापनाका लागि आफ्नो पार्टी संविधानसभामा लडाइँ लडिरहने बताउँदै त्यसका लागि साथ दिन आफ्ना कार्यकर्ताहरूलाई आग्रह समेत गरेका थिए । मंसिर ४ मा सम्पन्न भएको संविधानसभाको निर्वाचन सम्पन्न नहुँदै मंसिर ४ गते बेलुका नै चुनाव निष्पक्ष, स्वतन्त्र र धाँधलीरहित सम्पन्न भएको भन्दै सरकार राजनीतिक दल, निर्वाचन आयोग र सम्पूर्ण देशवासीहरूलाई धन्यवाद दिएका दाहालले जब चुनावी परिणाम आफ्नो पार्टीको पक्षमा नआउने बुझेपछि उनी धाँधली भएको कांग्रेस, एमालेलगायत देशीविदेशी शक्तिहरूले आफूहरूलाई हराएको, आफूहरूलाई हराउन राज्य संयन्त्र नै लागेको आरोप लगाउँदै आएका भएपनि कुन देश र विदेशी शक्तिहरू लागे । राज्य संयन्त्रले कसरी हरायो भनेर उनले कहिँकतै प्रष्टरूपमा भन्न नसकेका हुनाले, आजसम्म पनि उनी पराजित मनस्थितिबाट माथि उठ्न नसकेको प्रष्ट हुन्छ । जसरी एउटा व्यापारीका लागि घाटा नाफा सहन सक्ने क्षमता हुन्छ, त्यसैगरी राजनीतिक व्यक्तिले पनि हार जितलाई सहजै ग्रहण गर्न सक्नु नै राजनीतिक व्यक्तिको लागि उपयुक्त मार्ग हुन्छ भन्ने हेक्का दाहालमा होस्, एमाओवादीलाई कसैले हराएको नभएर स्वयं दाहालका उडन्ते कुराहरूले गर्दा जनताले नै एमाओवादीलाई हराएका हुन् । अर्थात् उनलाई साइजमा ल्याइदिएका मात्र हुन् । कांग्रेस, एमालेलाई पनि चेतावनीका साथ यस पटक जिताई दिएका मात्र हुन्, जसरी २०६४ मा एमाओवादीलाई जिताई दिएका थिए ।

कुनै पनि काम सानो र ठूलो हुँदैन । श्रम गर्न नहिच्किचाऔं । श्रमको सम्मान गरौं । उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन शिक्षित र सचेत बनौं र अरुलाई पनि बनाऔं ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल, कार्यालय : बुद्धनगर, फोन : ४७८०२९५ मो. : ९८४१२५४८८५, काठमाडौं, कानूनी सल्लाहकार : त्रिलोकबहादुर चन्द, मो.९८४१२५९६९९,बजार व्यवस्थापक : गोकुल दुलाल (९८४९७८४४५५) मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार